

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knaflijeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126. Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9, polletno 18, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar

Zveza kulturnih društev uspešno deluje kljub neugodnim časom

V nedeljo je v prostorih Kazine v Ljubljani polagala letni obračun Zveza kulturnih društev. Razmere, v katerih je morala zveza delovati v preteklem poslovnem letu, so bile neugodne, kljub temu pa je uspeh enoletnega delovanja razveseljiv. Na občnem zboru je bilo zastopano 43 društev.

Zbor je začel predsednik direktor g. Jeran Fran ter iskreno pozdravil vse zborovalce, zlasti zastopnika mariborske zveze tajnika g. Goleša Frana. Nato pa je naglašal, da današnji čas nalaga prosvetnemu delu velike naloge in navedel glavne smernice, po katerih naj bi se v glavnem razvijalo bodoče prosvetno delo. Vse prosvetno delo je treba poglobiti glede na narodno in državljansko vzgojo. Gojiti je treba narodno misel kot osnovo naše države. Te misli se mora držati vse predavalno, dramsko in pevsko delo. Doseči je treba čim smotrnejše in čim plodnejše sodelovanje vseh naših prosvetnih in narodnih društev. Razširi naj se delo okroglih odborov in izpopolni sodelovanje med ljubljansko in mariborsko zvezo. Posebna skrb naj se posveti prosvetnemu delu med kmečkim in delavskim ljudstvom, katerega zastopniki naj zasedejo v vodstvu naših prosvetnih društev tista mesta, ki jim pritičejo po njihovi dejanski moči. Društva naj posvetijo posebno pozornost preučevanju narodnih, socialnih in gospodarskih razmer svojega kraja. Širiti je treba narodni tisk. Posebno vnmemo je treba posvetiti širjenju Vodnikove družbe.

Ob koncu svojih izvajanj je predsednik izrekel željo, naj bi se predvsem mladina pridružila prosvetnemu delu. Spomnil pa se je tudi najvišjega zaščitnika narodne prosvete kralja Petra II. in prečital vdanostno brzojavko, ki mu je bila poslana z občnega zbora. Pozdravni brzojav je bil poslan tudi prosvetnemu ministru Boži Maksimoviću.

O podrobnem delu zveze je izčrpno poročal tajnik g. Verbič Dušan, ki je med drugim dejal, da je v zvezi včlanjenih danes 387 društev in ima v svojih vrstah poleg sokolskih in gasilskih društev, narodnih čitalnic in glasbenih društev, 58 manjših in 50 večjih knjižnic z okroglo 10.000 knjigami. Včlanjena društva imajo 44 lastnih domov in 24 kinematografskih naprav. Posebno pozornost je posvečal lani odbor čim tesnejšemu sodelovanju z mariborsko posestrimo. Sadove tega sodelovanja smo videli v skupni izvedbi prosvetnega dne, ki sta ga priredili zvezi 18. maja letos in ki naj bi postal vsakoletni praznik narodne prosvete. V počastitev spomina ustanovitelja zveze in njenega prvega predsednika dr. Gregorja Žerjave je bila prirejena ob priliki 10letnice njegove smrti lepa žalna svečanost.

Ob koncu svojega poročila se je tajnik toplo zahvalil vsem, ki so kljub hudim časom s podvojeno silo orali prosvetno njivo.

Blagajniško poročilo je podal blagajnik g. Dolar Simon. Poudaril je, da bodo skušali s

štedenjem in preosnovo v upravi izboljšati stanje blagajne.

Najlepše uspehe beleži tudi letos predavateljski odsek, v katerega polaga odbor največjo važnost. O njegovem delovanju je poročal njegov predsednik g. Bučar Vekoslav. Na predavateljsko obdobje odpadejo letno komaj štirje meseci in v tem kratkem času je zveza priredila 51 predavanj v 25 različnih krajih, predavalo pa je 11 predavateljev, in sicer dr. Branko Vrčon, prof. Ivan Kolar, dr. Branko Alujevič, dr. Oskar Reya, Viktor Pirnat, dr. Lavo Čermelj, Mirko Fetiš, Andrej Uršič, dr. Stojan Bajič, Osip Šest in Vekoslav Bučar.

Načelnik propagandnega odseka g. Janežič Jelo se je v svojem poročilu dotaknil osnovnega namena tega odseka: pospešitve dela v naših narodnoprosvetnih društvih. Uvesti in poživiti se morajo predvsem meddruštveni odbori narodnih društev, ki naj pri delu drug drugemu pomagajo ter skupno izvršijo vse prosvetne in narodne prireditve, kolikor je to krajevno dobro in potrebno. V slogi je moč. Pod tem geslom naj delajo v bodoče vsa naša narodna društva in gojijo naj posebno povezanost z zvezo, ki jim bo prav rada stala ob strani. Zveza si je naredila nalogo, da priredi v večjih krajih tečaj za prosvetne delavce, po možnosti pa se bodo ustanavljali tudi tečaji za dramatično in glasbo.

O delovanju dramskega odseka je poročal njegov predsednik g. Špicar Jakob. Režiserji so se že toliko osamosvojili, da znajo tudi sami poiskati primerna dela, obstajajo pa

tudi dobre zveze med društvi, ki si medsebojno izposojajo igre. Velika pa je potreba po igralskih oblekah in drugih potrebščinah. Potrebno bi bilo pri igranju iger odmakniti se od nemškega vpliva in segati bolj po slovanskih delih. Nov čas prinaša nove potrebe in mladina pogosto ni več zadovoljna s starim. Predsednik odseka je predlagal, naj bi se sestavil nekakšen dramski odsek, ki bi postavil enotne smernice bodočemu delovanju. V tem odseku naj bi imeli besedo predvsem mladi ljudje.

Poročilo sta podala nato še verifikacijski in nadzorni odbor, nato pa so se izvršile volitve nove uprave. Na predlagani listi, ki je bila soglasno sprejeta, so v glavnem spet imena starih odličnih delavcev. Za predsednika je bil ponovno izvoljen direktor Jeran Fran, za odbornike pa dr. Bajič Stojan, Bučar Vekoslav, Špicar Jakob, Verbič Dušan, direktor Dolar Simon, inž. Zajc Slavko, inž. Bevc Ladislav, Juvan Franc, direktor Breznik Josip, Zorc Rudi in Janežič Jelo, vsi iz Ljubljane, Senica Viktor iz Logatca, dr. Volk Janko z Jesenic, Krivec Jože iz Krškega in Osovnik Tone iz Domžal. V nadzorni odbor so bili izvoljeni prof. Vrhovnik Fran, inž. Rus Jože in Ribičič Josip, za namestnike pa Urbas Miroslav in Borštnik Božo. V razsodišču se dr. Zalokar Alojzij, Gruden Mirko, Goslar Branko, Gregorka Miroslav in Hanžič Ferdo, za tiskovnega referenta pa je bil določen Zupančič Jože iz Litije.

Po volitvah sta bila sprejeta novi proračun in zvišanje članarine od 10 na 20 dinarjev letno.

Preobilica žganja bo nesreča za naše ljudi

Preobilica žganja je strašna nesreča za naše ljudi. Če nakuhamo nekaj žganja za pridelek k čaju ali zato, da ga zdaj pa zdaj popijejo nekaj požirkov, bi pač ne bilo tako hudo. Toda vsakdo, ki pozna kmečke razmere, ve, da se med našim kmečkim ljudstvom, zlasti pa med kmečko mladino popije vse preveč žganja. Dobe se tudi nespametni starši, ki celo otroke napajajo z žganjem. Niso redki primeri, da otroci, preden se odpravijo v šolo, dobe namesto zajtrka kozarček žganja in pridejo v omotnem stanju v šolo. Ra-

Vsakdo, ki mu je blagor našega naroda količkaj pri srcu, mora z žalostjo ugotoviti, da se v naši domovini skuha vse preveč žganja in tudi preveč popije. Žganje je strup, ki zastruplja mladino že v nežni mladosti, jo slabi in spravlja v nesrečo. Neštevilni so zločini, katerih glavni vzrok je uživanje žganja ali tudi uživanje drugih alkoholnih pijač. Če se uživanje alkoholnih pijač ne bo omejilo, bo žalostna bodočnost našega že tako

maloštevilnega dela jugoslovenskega naroda.

Napačna je misel, da obsojamo kuho prevelike množine žganja iz nevoščljivosti, češ da ne privoščimo kmečkemu človeku zemskih dobrot. Nasprotno je res, vsak razsoden človek mora obsojati čezmerno kuho prav zaradi tega, ker je dokazano, da je čezmerno uživanje alkohola največja narodova nesreča. Med našimi kmečkimi gospodarji je dovolj pametnih ljudi, ki znajo svoj pridelek v žganih pijačah s prodajo obrniti sebi in svoji družini v prid. V večini pa so menda taki, ki jih prilika zapeljuje. Nekateri gospodarji sproti ne morejo kuhati toliko žganja, da bi ga imeli dovolj.

Letos, ko je toliko žganja nakuhanega, bi bilo treba storiti nekaj, da bi ga čimveč prodali drugam, kjer ga nimajo toliko. Morda bi ga lahko tudi izvozili. Od tega bi imeli dvojno korist: dohodek in zdravje. Bodočnost našega naroda, ki se že leta in leta vtaplja v alkohol, terja od vseh, ki ljubijo svoj narod, da skušajo najti izhod iz te nesreče.

Tudi ženske naj bi imele volilno pravico

Po vsej državi se je začela akcija za žensko volilno pravico predvsem zato, ker bi nov volilni zakon lahko rešil to vprašanje, ne da bi bilo treba čakati na poseben zakon, o katerem govori ustava. To akcijo so začele slovenske žene, ki so že v septembru z občnega zbora slovenskega odseka Jugoslovenske ženske zveze poslale v tej zadevi brozjavki predsedniku vlade g. Cvetkoviču in podpredsedniku g. dr. Mačku. Sklicevale so se na to, da je predsednik vlade že večkrat upravičeno obljubil, da se bodo upoštevale te ženske želje.

Na g. dr. Mačka pa so se obrnile zlasti zaradi tega, ker je dr. Maček na čelu stranke, ki ima žensko volilno pravico tudi v svojem programu.

V Vojvodini in Srbiji je bilo že več ženskih zborovanj za žensko volilno pravico, ki so povsod sijajno uspela. V banovinah, kjer so prepovedana zborovanja, so si ženske pomagale na ta način, da so poslale zastopstva ženskih društev k predstavnikom oblastev, katerim so predložile svoje zahteve.

Razočaranci se vračajo...

Kakor smo pomladi in poleti poročali, je na naši severni meji prav močno uspevalo tihotapljenje našega delavstva v tujino. Naša oblastva v Mariboru so tedaj polovila nekaj zapeljivcev, ki so za lepe denarce spravljali ljudi na ono stran. Kaj se je s temi brezvestnimi tihotapci potem zgodilo, ni znano. Tedaj smo tudi opozorili na slabe strani in težkoče, ki jih je deležen tak vtihotapljeni delavec v tujini. Vtihotapljeni delavec, ki je prav za prav begunec iz države, nima pri delu nikake zaščite, medtem ko z delavcem, ki je bil sprejet v tujini sporazumno z našo državo, morajo ravnati kakor s svojimi domačimi delavci. To vsaj velja za Nemčijo.

Ni izključeno, da je ta ali oni izmed iztihotapljenih delavcev dobil delo z dobrim zaslužkom, po večini pa so gotovo morali sprejeti delo, kakršno so pač dobili. Delodajalci so s takimi ljudmi lahko postopali po milji volji, saj se ti begunci niso mogli niti sklicevati na kakšne pravice, ker so sami tako rekoč zavrgli zakonito pot.

Vojne razmere terjajo zdaj v tujini delo in spet delo. Naši ljudje, ki so pobegnili čez mejo, so bili slišali, da je zaslužek izdaten, niso pa pri tem prav nič pomislili, da delodajalec ne da mnogo zaslužiti, če mu ne boš garal na žive in mrtve. Prav tako tudi niso mislili na hrano, draginjo in vrednost tuje ga denarja.

Zato se zdaj dogaja, da se iztihotapljeni delavci spet vtihotapijo nazaj v domovino. Zelo razočaranci se vračajo in mnogo jih doživi na naši meji novo razočaranje: kogar namreč primejo naša varnostna oblastva, ga kaznujejo zaradi nedovoljenega prekoračenja meje. »Domovina« je takrat te zaslepljene svarila, a ni nič pomagalo. Še celo grozilno pismo smo prejeli iz Leobna, češ da nam bodo že vrnili, ker jim ne privoščimo ničesar dobrega. V pismu so bile seveda tudi psovke na naša oblastva. Mi moramo samo obžalovati te nedopovedljive naše ljudi, ki jim s pametnim nasvetom in poukom ne prideš do živega in ki jim je narodni ponos toliko ko lanski sneg.

Uničujmo kaparje na sadnem drevju

Med zelo nevarne zajedalce sadnega drevja štejejo tudi kaparje, ki napadajo zlasti češplje, breskve, marelice in hruške. Pri nas je znan zlasti češpljev kapar, ki je ponekod uničil že veliko množino češpljevih dreves.

Kaparje štejejo med rastlinske ušice, ki se dorasle pokrijejo s kopicami in se od tedaj nič več ne gibljejo. Pod kapico izsesavajo drevesni sok, zležejo jajčeca in poginejo. Iz jaj-

ga zastirali z rokami. Ker se ga niso mogli več ubraniti, so poklicali slugo, da je spustil zavese. Tako je bilo solnce izključeno od razprave.

Samo še en žarek je trdovratno ostal v dvorani. Ušel je skozi luknjo v zastoru in preskakoval čez klopi v dvorani. Odkril je tam dve žuljavi roki, ki sta se mu zdeli tako znani in domači, da je ves čas begal potem po njih. Roke so se odpirale in zapirale, kakor bi bile hotele drhteči žarek ujeti in zadržati.

Mož, ki je imel te roke, se je veselil solnčnega žarka. Premišljeval je, kako lepo mora zdaj solnce sijati na polja okoli Gorenje vasi. Zdaj že kosé in travniki so polni dehtečega sena. Če bo ves dan tako vroče, bodo po kosilu lahko seno že obrnili in ga zvečer pred roso odpeljali ljudem tam zunaj je solnce dober pomagač.

Siroka senca je padla na tla. Solnčni žarek je izginil.

Šolar je pogledal kvišku. Župnik Hrastovec je stal sredi dvorane in se priklanjal pred sodniki.

»Gospod župnik, ali poznate obtoženca?«

»Da.«

»Govori se, da ste njegov sovražnik.«

»Jaz? Sovražnik? Zakaj naj bi pa bil njegov sovražnik?«

Branilec je vstal.

»Saj ste pri volitvah vendar agitirali proti njemu. In prepire ste imeli z njim.«

Hrastovec je počasi odkimal. Teh ostrih besed ni razumel.

»Samo svoje pomisleke proti njemu sem izrekel, ker je bila to moja dolžnost.«

Predsednik mu je prikimal.

čec se izvale mladi kaparji, ki se razlezejo po drevju in se na primernih mestih prisesejo na kožo in izsesavajo drevesni sok. Ko dorasejo, se jim noge in tipalnice posuše in čez sebe napravijo kapice, ki jih varujejo pred vremenskimi in drugimi nezgodami. Do zime izsesavajo drevesni sok, potem poginejo. Tako se naglo množe in napravljajo zlasti po zanemarjenih češpljevih nasadih veliko škodo.

Kaparje uničevati je težavno, če se tega dela pravilno in ob pravem času ne lotimo. Najprimernejši čas za uničevanje kaparjev je od meseca novembra do marca. Najprej očistimo napadeno drevo s tem, da izrežemo vse suhe, pregošče in zelo od kaparja napadene veje. Nato ostrgamo s strgalom debela in veje. Vse odrezane veje in nastrgane odpadke, ki so padli na podloženo rjuho, moramo takoj sežgati. Osnažimo in od kaparjev očistimo drevo z 10odstotnim arborinom (na 1 kg arborina 9 litrov vode). Deblo in debelejšje veje, kjer ni brstja, pa namažemo z 30odstotnim do 30odstotnim arborinom (na 2 kg arborina 7 litrov vode). Dobro in zelo priporočljivo je, če marca škropljenje in mazanje drevja z arborinom ponovimo.

Tudi poleti moremo kaparje uničevati, ali tedaj je zaradi nežnega listja nevarnejše, ker ne smemo brizgati z ostrimi tekočinami (karbolineji) po listju. Deblo in veje pač lahko namažemo z 20odstotnim do 30odstotnim arborinom, škropiti pa bi smeli edino le z dvo-odstotno raztopino tobačnega izvlečka. Breskev pa zaradi posebno občutljivega listja niti s tobačnim izvlečkom ni dobro brizgati, pač da jim ne škoduje kvasieva voda.

POZREŠNOST

Miha je povabljen na kosilo in je na vse pretege. Gospodinja to opazi in ga boječe vpraša: »Ali imate zmerom tako dol tek?«

»Oh, to še nič ni! Če bi me videli, kadar je kaj dobrega na mizi!« se odreže Miha.

TRI GLAVNE REČI

Pri skušnji v vaški šoli vpraša nadzornik Pepčka:

»Koliko reči je treba pri krstu?«

»Tri,« se odreže Pepček.

»Kaj?« se nadzornik začudi: »Ali si pozabil, kako je zapisano v katekizmu? Dve reči: voda in božja beseda.«

Pepček: »Pa otrok? Kako boste brez njega krščevali?«

»Reči hočete, da ste imeli kot njegov duhovni pastir svoje pomisleke proti njemu, da ga pa osebno niste nikoli sovražili.«

»Da, to sem hotel reči, gospod predsednik.«

»Potem pa prosim, da zdaj poveste kakšen glas je obtoženec užival med ljudmi.«

Hrastovec je govoril Mirno in brez strasti, brez zaletavanja. Dejal je, da je hotel biti kot duhovnik s svojimi ovčicami zmerom odkrit in da je v začetku o vsakomur mislil samo najboljšo. Tudi o Andreju Šolarju. In potem je moral s bolečino v srcu ugotoviti marsikaj, kar je moral kot duhovni pastir grajati. Pregreške proti cerkvenim predpisom, nespodobnost v hiši in še marsikaj, kar je povsod zbuvalo pohujšanje in slabo razpoloženje.

Hrastovec je dejal, da je hotel te slabosti popraviti, da je izprva nastopil prijateljsko in obzirno, da pa je dobil zelo surov odgovor. In potem je začel popisovati svoje boleče izkušnje z nasilnim Šolarjem.

Šolar ga je poslušal. Hrastovec je bil še zmerom isti Hrastovec kakor zmerom. Laži je znal tako skriti, tako zamešati med resnico, da je nihče ne bi bil mogel odkriti. Saj je tudi on poskušal raztrgati pajčevino laži, pa se je tem bolj zapletal vanjo. Čim bolj jo je trgal.

Zdaj je bil utrujen. Poslušal je, kakor bi bil župnik govoril o nekom drugem, ne pa o njem. Mehki glas je bil enakomeren, zaspan, proti koncu pa se je nekoliko dvignil, ko je Hrastovec rekel, da je ta surovež umoril najpoštenjšega človeka v vsej Gorenji vasi, očeta štirih otrok.

V sodni dvorani je bilo vse tiho.

»Šolar, ali želite k temu kaj pripomniti?«

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVARNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. R.

Stražmojster je zavil na Šolarjevo dvorišče. Andrej mu je prišel naproti.

»Vem, kaj hočete«, je rekel. »Slišal sem že zvonjenje. Ali bom moral iti takoj z vami?«

»Moja dolžnost je, Šolar. Moram vas odvesti v Orešje.«

»Pa pojdem. Samo klobuk naj še vzamem.« Stopil je v izbo in takoj nato je stražmojster zaslišal iz nje presunljivo kričanje in jok.

»Ježeš! Andrej! Ali moraš iti? Kaj bo pa z nami zdaj?«

Šolarica je planila čez prag in ga prijala za roke.

»Ne! Ne! Za božjo voljo, nikari mi ga ne odpeljite! Saj ni on sam nič kriv!«

Šolar jo je nežno odrinil stran.

»Pojdi v izbo! Kar mora biti, mora biti! In glave mi tudi ne bodo odtrgali.«

Hitro je z orožnikom odšel.

Toda če je še tako hitel, zmerom je še slišal za seboj jokajoči glas.

Še pri zadnjih vaških hišah ga je razločno slišal.

»Andrej! Zakaj mi nič ne odgovoriš? Andrej!«

XX.

V sodno dvorano so padali žarki sonca in legali na široke obraze zamišljenih sodnikov. Ti so se v zadregi branili slepečega solnca in

Kako žive naši na Koroškem

»Koroški Slovenec«, v Celovcu izhajajoče glasilo naših rojakov v bivši Avstriji, razpravlja o nalogah in vrlinah slovenske koroške žene in pravi med drugim:

»Vse trpljenje, ki je v tisočletju šlo preko naših tal, preko naših družin in vasi ter našega slovenskega naroda, je na koncu koncev nosila naša žena. V trpljenju se razodeva vsa silna življenjska moč naše žene. Cesar mi močje ne bomo nikdar razumeli in moremo s svojim hladnim razumom kvečjemu nemo občudovati, je modrost naše žene, v kateri se trpljenje spreminja v blagoslov poedincem, družinam in vsemu ljudstvu.

Ni nas ob teh mislih strah tudi ne za našo narodno bodočnost. Še varuje naša žena vse prvobitnosti slovanske žene, še je vsa samo bitje s srcem, ljubečim in gorečim za vse lepo in plemenito, še se čuti kot otrok božjega stvarstva in kot delček božje narave. Nam možem, ki s svojim računarskim razumom le preradi gledamo same sebe in nad seboj ne vidimo solca in zvezd in zato tolikanj razdiramo in ubijamo, stoji nasproti žena, nositeljica resničnega, celega življenja. Naše žene tudi danes še ni strah za našo slovensko bodočnost. Predobro sluti in morda celo ve, da bo naše narodno gorje poznim našim rodovom v blagoslov in blagor. Zato ne obupuje in ne toži, marveč ostaja verna in zvesta Slovenka. Da bi ostala še v bodoče, kakršno želimo: vsa Slovenka, vsa Slovanka!«

Dne 4. decembra se bo štela v vsej nemški državi klavna živina. Popisovalci bodo zapisali tudi število v mesecu septembru, oktobru in novembru povrženih živih in mrtvih telet in dotleje nezapisanih kolin. Podatki bodo služili državi kot podlaga za ureditev gospodarstva z mesom in mastjo.

Puškarska zadruga v Borovljah je naposled dobila tudi državna naročila. Zato se bo zaposlenost med borovljskimi puškariji spet povečala.

V Selah so pokopali Janeza Keliha, po domače Mlečnika, v Zvrhnjem kotu. Moža je pred 20 leti zasul plaz in od tedaj je živno

Ali naj kaj reče na te laži? Vsaka beseda je bila lažniva, že davno premišljena, zavita, preračunana na sumničenje. Kako naj vse to z nekaj stavki zavrže? Kje naj začne in kje naj neha? Rekel je samo:

»On je vsemu kriv!«

Sodniki so nejevoljno gledali zviška nanj. Ali ni žalostno, da ljudje ne znajo reči nič pametnejšega? Potem je začel zagovornik.

»Trebja je poznati predzgodovino tega dogodka...«

»To ne spada sem«, je odvrnil predsednik. »Tisti spori ob izvolitvi župana niso prav nič v bistveni zvezi z ubojem Potočnika.«

Solar je spet sedel. Saj je vedel, kako gre vse to! Danes prav tako kakor zmerom. Nihče ga ne mara poslušati.

Drugo jutro je spet obetal, da bo lepo vreme za sušenje sena.

Vrhovi dreves v gozdovih nad Gorenjo vasjo so bili vsi ožarjeni od solca. Ljudje so že hiteli z delom. Dokler je rosa na travi, je dobro kositi. Od suhe trave kosa hitro otopi. Ko je solnce pogledalo čez griče in leglo na travnike, je bilo delo že skoraj pri koncu.

Ovsenek je zadel koso na ramo in čakal na Jarca.

Kmalu ga je zagledal, ko je prihajal s hriba navzdol.

»Danes je pa dobro šlo, kaj?« ga je vprašal in se posmehal.

»Če bo še nekaj dni tako, letos ne bomo imeli težav s sečnjo.«

»Do križpotja sta šla skupaj. Tam je Jarec obstal.

»Ti, ali si že slišal, da se bo Markičev fant oženil. Včeraj se je vrnil iz mesta. Materi je povedal, da je zdaj duhovščino čisto pustil

hudo trpel. Bil je član načelstva Slovenske posojilnice v Selah in svoječasni vodja domačega zavarovalnega društva. Bil je trdna slovenska korenina. Časten mu spomin!

Za domače klanje je treba dovoljenja oblastev. Prosilec mora navesti natančno število in živo težo za zakol določenih živali, hkratu pa tudi število in starost oseb, ki žive in se hranijo v dotičnem gospodinjstvu. Ko pride dovoljenje, se ukinejo nakaznice za meso, mast, loj, rastlinsko mast in jedil-

Dopisi

MULJAVA (Smrtna kosa). Na Muljavi je umrl v najlepši moški dobi 48 let sorodnik Josipa Jurčiča, dolgoletni načelnik in ustanovitelj domačega gasilskega društva g. Ciril Hočevar. Pokopali so ga ob veliki udeležbi sorodnikov, znancev in prijateljev v torek 31. preteklega meseca. Zapustil je vdovo in 10 nepreskrbljenih otrok, ki so ostali brez rednika prepuščeni svoji bridki usodi. Njihov položaj je toliko težji, ker preživljamo že tako hude čase, v katerih je čedalje manj radodarnih in usmiljenih src. Morda se bo pa vendarle našel vsaj med častilci pokojnega Jurčiča kdo, ki se bo spomnil zapuščenih nesrečnih otrok v njihovi bedi ter pripomogel z milodari, da bodo ti vsaj čez zimo človeško preskrbljeni. Rajnkemu, ki je bil odkritosrčen mož in blagega srca, bo lahka domača zemlja! Njegovim svojcem naše sožalje!

SEVNICA OB SAVI. Odkritje spomenika blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju bo v Sevnici na narodni praznik 1. decembra. Kljub vsem oviram bomo pričakali dan, ko se uresničuje naše želje, da bomo imeli spomenik njega, ki smo ga imeli polna srca in na katerega vedno mislimo. Kralj Zedinitelj nam je in bo ostal našim potomcem svetel simbol zedinjenja treh plemen v veliko in močno našo domovino Jugoslavijo. 1. december bo za našo dolino res velik praznik in se udeležimo odkritja v čim večjem številu. Pozivamo vsa društva

in da bo najprej v neki trgovini, potem pa bo vzela dekle, ki ga že dolgo pozna. Veš tisto, ki je bila pred nekaj leti pri učitelju Pretnarju na počitnicah!

»No, saj ima fant najbolj prav tako. Kaj pa naš župnik.«

»Saj ga vsi poznamo! Kaj praviš k Solarju? Štiri leta zapora...«

»Ta ne bo nikoli prišel iz ječe, ti pravim. Tega je on spravil stran, naš župnik.«

Ovsenek je pri teh besedah sedel na rob travnika. Zdaj bo morala kmalu priti njegova najmlajša hči in mu prinesiti južino.

no olje. Že izdane izkaznice se morajo vrniti občini. Prehranjevalni urad nato izračuna iz mrtve teže, koliko časa se mora dotična družina prehranjevati iz domačih kolin. Zaenkrat je določeno 35 kg kolin na osebo za leto dni. Na koroškem se je po kmetih rabila doslej približno dvakratna količina tega, kar je zdaj, ponekod tudi več. Prodaja mesa in masti iz domačih kolin je prepovedana.

V Labotski dolini je orožništvo prijelo noko Dunajčanko, ki je nosila pri sebi okoli tristo jajc, nakupljenih pri tamošnjih kmetih. Orožništvo je jajca zaplenilo.

brez razlike naziranj, da se ta dan vsi kot bratje in sestre snidemo pred njegovim likom in si še enkrat zaobljubimo, da bomo čuvali Jugoslavijo.

ST. LENART — ST. RUPERT NAD LAŠKIM. Čudne in zanimive reči se godijo v naši občini. Vsem je znano, kako so današnji gospodarji dobili to občino v svoje roke in kako je zdajšnji župan prišel do svojega stola. Svojtčas je bil veren prijatelj dr. Mačka, pozneje pa, ko je zapihal drug veter, se je preokrenil in za plačilo dobil župansko čast. Pred dobrimi 10 leti so združili večji del bivše občine St. Ruperta z občino St. Lenartom, češ da bi bili ena in druga občina premajhni za samoupravo. Sentruperčanom taka združitev ni bila prav in še danes delajo na tem, da bi se spet vzpostavila stara občina St. Rupert. Današnji gospodarji jim to skrivaj in hinavsko obljublajo, da si ohranijo njih naklonjenost in njih glasove. Znano je pa povsod, da isti ljudje govori-jo, kako je tudi sedanja občina St. Lenart premajhna, da bi mogla sama nositi upravne stroške in občinska bremena, zaradi česar da bi bilo treba občino St. Lenart razdeliti tako, da bi en del pripadel občini Laškemu, drugi, večji del pa občini Jurklostru. Tako sodijo in govorijo ti politiki, kadar ne govorijo s Sentruperčani ali Šentlovrenčani, drugače so pa seveda polni besed za ustanovitev lastnih občin. V rokah imamo dopis, ki ga je pred leti poslal I. D. šentrupeškega župniku in v katerem ga svari, naj nikar ne postavlja posebne kandidatne liste za St. Rupert, ker tega ne želijo višji gospodje, ki v takem primeru nikdar ne bodo za

»Da, tega ima on na vesti!« je ponovil in sklonil glavo.

In pogledal je proti Gorenji vasi, ki je ležala pod njim. Hiša je stala zraven hiše. Iz dimnikov so se dvigali tanki oblaki dima naravnost pod nebo. V hlevih je mukala živina. Veter je prinašal njene glasove na grič.

In vmes so se mešali v enakomernih presledkih udarci s kladivi. Tesarji so okoli zvonika postavljali leseno ogrodje. Stari zvonik bodo podrli in namestu njega bo zrasel nov v novo in večjo slavo župnika Hrastovca.

K O N E C

**Poziv
zaostalim
naročnikom!**

Ze večkrat smo Vas pozvali na poravnavo naročnine »DOMOVINE«, a žal še danes niste tega storili. Ponovno Vas prosimo, da nam poravnate ta mali znesek po že poslani položnici. Ako ste položnico izgubili ali založili, pišite po drugo, katero Vam bo uprava radevolje poslala.

Zamudniki nam delajo samo nepotrebne stroške in delo, zato bo uprava »DOMOVINE« v bodoče morala vsakemu zaostankarju zaračunati manipulacijske stroške, kdor ne bo točno in pravočasno plačeval naročnine. Priporočamo vsem tistim, ki zaostajajo s poravnavo naročnine, da si uredijo glede plačevanja po sledečem redu: Kdor ne more naenkrat nakazati din 36.— za celo leto, naj pošlje le za pol leta din 18.— in če še tega ne zmore, pa vsaj za četrtletje din 9.—, ker ta mali znesek pa lahko vsak brez izjeme odstopi »Domovini« brez kakih težav. Pogoji plačevanja naročnine »DOMOVINE« je, da se poravna vedno vnaprej in ne nazaj.

Zavedajte se, vsi tisti, ki ste pri tem prizadeti, da »DOMOVINA« ne more izhajati brez denarja. Razumljivo je, da ima »DOMOVINA« veliko stroškov pri tisku in porabi papirja, katerega mora točno vsak mesec sproti poravnati. Kdor ne bi izpolnil svoje dolžnosti, bomo brezpogojno koncem leta izročili izterjatev poštni upravi, da pobere ona dolžni znesek od vsakega takega naročnika. Ker je pa na ta način plačevanje naročnine za Vas dražje, je najbolje, da nam še ta mesec nakažete zaostanek. Naše geslo je, plačaj takoj, kakor Ti uprava redno vsak teden pošilja »DOMOVINO«.

UPRAVA »DOMOVINE«

ustanovitev samostojne občine Št. Ruperta. Dopis govori tudi o nevarnosti, da bi zmagal Pušnik in bi bili potem vsi v največjem šmiru. Torej g. Pušnik je še vedno strah teh ljudi, ki dobro vedo, da je vse prebivalstvo hvaležno g. Pušniku Jakobu, po domače Špilancu, za njegovo zgledno in pošeno županovanje. Zato je pa tudi padla nanj vsa jeza nasprotnikov, da so ga spravili v take strahovite krivice, ki jih more poplačati na eno

in drugo stran samo Bog in nihče drugi. Mislimo pa, da so tisti časi proč, ko je župnik mislil za vso župnijo in občino in da se bo kmet znal postaviti na lastne noge, ko bo lahko svobodno oddal svoj glas tistemu, ki mu zaupa. Kmet sam bo znal najbolje urediti in odločiti, kakšna naj bo naša občina in naj laški politiki potegnejo roko proč od nas. Oglasili se še bomo.

Politični pregled

Beograjska »Politika« poroča, da so te dni v predsedništvu vlade razpravljali

o skupščinskih in občinskih volitvah.

Prvotno je prevladovalo stališče, naj se najprej izvrše izpremembe v zakonu o občinah ter uveljavi načelo tajnega glasovanja, razširijo občinske samouprave, razpišejo volitve v narodno skupščino na podlagi novega volilnega reda. To stališče je zastopal tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković, toda je spremenil svoje stališče in sprejel načelo, da se najprej izvrše volitve v narodno skupščino. V ta namen je bil določen širši odbor ministrov, ki naj izdela načrt zakona o volitvah narodnih poslancev. Zato ni izključeno, da bodo volitve v narodno skupščino razpisane že kmalu.

Na večer pred proslavo boljševiške revolucije v Rusiji je

govoril ruski komisar za zunanje zadeve Molotov in ostro napadel demokracijo.

Dejal je med drugim, da vojna med Kitajci in Japonci že tri leta prizadeva 570 milijonov ljudi. Zdaj se je vojna razširila še na Evropo, kjer so v vojnem stanju Anglija in angleški dominioni, Francija, Nemčija in nekatere manjše države. Vse te države imajo okoli 850 milijonov ljudi. Torej je na vsem svetu v vojnem stanju okoli ene milijarde 400 milijonov ljudi, kar je nad polovico človeštva na zemlji. Evropska vojna je nastala po mišljenju Molotova zavoljo Anglije in Francije, ki sta jo izzvali. Molotov je dalje trdil, da bodo prisiljene poseči v vojno še druge države, a Rusija da ne bo k temu prisiljena, ker je dovolj močna, da brez vojne uveljavi svojo voljo. Napadel je Italijo in tudi Ameriko, ki po njegovi trditvi pod krinko nevtralnosti podpira Anglijo in Francijo. Glede Poljske je dejal, da je bila izpostavljenka kapitalizmu, ki je zato morala propasti. Od Poljske je Rusija dobila zahodno Belo Rusijo in zahodno Ukrajino, tako da šteje Sovjetska Rusija zdaj 183 milijonov ljudi.

Londonski listi izvajajo glede na ta govor Molotova,

da želi Rusija ostati nevtralna.

Po tem govoru da ni treba več računati na vojaško sodelovanje med Rusijo in Nemčijo.

V torek je prispel v Haag (Nizozemska) belgijski kralj Leopold in imel razgovore z nizozemsko kraljico Viljemino. Kakor poročajo, je bil predmet razgovorov okrepitev sodelovanja med obema državama glede na zbiranje nemškega vojaštva ob belgijski in nizozemski meji. Razen tega

sta belgijski kralj in nizozemska kraljica sklenila ponuditi Angliji, Franciji in Nemčiji svoje posredovanje za ustavitev vojne.

K tej mirovni ponudbi izjavljajo v Londonu, da jo bodo skrbno preučili, vendar pa hkratu navajajo, da sta ministrska predsednika Anglije in Francije, Chamberlain in Daladier, že povedala, kakšni so njuni pogoji za pravičen in trajen mir.

V torek je imel angleški zunanji minister lord Halifax govor po radiu in izjavil, da

hoče Anglija ustvaritev novega sveta, s katerega bi se izkoreninili oboroženi napadi.

Anglija da želi sodelovanje vseh narodov na

podlagi enakopravnosti in da se bori proti nasilju, verolomstvu, krivici, zatiranju in preganjanju. Izjavil je, da v Evropi ne more biti mir, dokler Nemčija ne preneha z napadi, in da Anglija in Francija hočeta kolikor mogoče popraviti škodo, ki jo je Nemčija storila svojim šibkejšim sosedom.

V angleški spodni zbornici je finančni minister John Simon stavil predlog,

da se angleški vladi odobri najem posojila v znesku 250 milijonov funtov (60 milijard dinarjev).

Posojilo bi se uporabilo predvsem za vojne dobave.

Zadnje dni so se vršila

pogajanja med Rusijo in Finsko.

Po nekih vesteh so pogajanja potekala povoljno. Finska bi bila pripravljena odstopiti Rusiji pristanišče Hanko (Hangö) kot pomorsko oporišče. Zavoljo ruskih proslav obletnice boljševiške revolucije so se pogajanja prekinila in še ni določeno, kdaj se bo do nadaljevala.

Angleško časopisje piše, da pomeni zdajšnje zatišje na bojišču pripravo Nemčije za velik letalski napad na Anglijo. Po mnenju londonskega lista »Exchange Telegrapha«

se bo vojna odločila v zraku.

Naloga Anglije je, kakor izvajajo omenjeni list, da uniči Hitlerju tisto orožje, s katerim je leta in leta ustrahoval državo za državo, to je letalstvo. List zahteva, da se morajo nemške tvornice za letala in pline in nemška letališča uničiti. To pa da se bo zgodilo, ko bosta Anglija in Francija dosegli znatno premoč v zraku.

Po vesteh iz Pariza so bile v ponedeljek na zapadnem bojišču

hude borbe v zraku.

Ko so na francoski strani opazili skupino 27 nemških letal, se je takoj vzdignilo devet francoskih aeroplanov in sestrelilo devet nemških letal. Sedem od teh je padlo na francosko ozemlje. Vsa francoska letala so se po tej vesti vrnila nepoškodovana na svoja mesta.

Po ameriških vesteh bo po neuspehu rusko-turških pogajanj

skušala Rusija zdaj utrditi svoj položaj na Balkanu

s tem, da bi povečala svoj vpliv bodisi v Rumuniji ali pa v Bolgariji. Najverjetnejša je zadna možnost, ker nimata nasproti Bolgariji ne Francija in ne Anglija nobenih jamstev. Bolgarski poslanik v Moskvi se mu di trenutno v Sofiji.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. V kamniškem okolišu so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 5.50, voli II. po 4 do 5, voli III. po 3.75 do 4, telice I. po 5, telice II. po 4.50, telice III. po 3.50 do 4, krave I. po 4.75, krave II. po 4, krave III. po 3.25, teleta I. po 6, teleta II. po 5 din.

SVINJE. V kamniškem okolišu so bili za kilogram žive teže: špeharji po 9 do 10, pršutarji po 8 do 9, v Kranju: špeharji po 8

do 9, pršutarji po 9 do 10, v Slovenjem Gradcu: pršutarji po 7 din.

SIROVE KOŽE. V Kamniku: goveje 9, telečje 13, svinjske 8, v Kranju: goveje 11, telečje 13, svinjske 7 din za kg.

MED. V Kamniku 18 do 20, v Kranju 24 din za kg.

VOLNA. V Kamniku: neoprana 26, oprana 34, v Kranju: neoprana 26, oprana 36, v Slovenjem Gradcu: neoprana 10, oprana 20 din kilogram.

KROMPIR. V Slovenjem Gradcu 100 do 125, v Kamniku 110, v Kranju 110 din za 100 kg.

KRMA. V Kranju: seno 75, slama 50, v Kamniku: seno 80, slama 40, v Slovenjem Gradcu: seno 60, slama 35 din za 100 kg.

SADJE. V Kamniku: jabolka 3 do 5, hruške 4 do 5.50, v Kranju: jabolka 2.50 do 4.50, hruške 3 do 5 din kg.

JAJCA. Cena povprečno po 1 do 1.50 din za kos.

SIROVO MASLO. V naših mestih se prodaja po 28 do 32 din kg.

FIŽOL. Cena mu je po mestih 300 do 400 din za 100 kg.

DRVA. V Slovenjem Gradcu: bukova 70 do 75, v Kranju: 95 do 100, v Kamniku: 75 din za kubični meter.

VINO. Na Dolenjskem se dobi pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4, flnejše sortirano pa po 6 din za liter.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 7. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem tegu):

1 angleški funt za 174.10 do 177.30 (za 215.06 do 218.26) din;

100 francoskih frankov za 98.45 do 100.75 (za 121.67 do 123.97) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.48 do 23.86 (za 29.01 do 29.39) din;

1 belgijsko belgo za 7.38 do 7.50 (za 9.11 do 9.23) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.30 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 437 din.

Sejmi

13. novembra: Jurklošter, Radeče pri Zidanem mostu, Šmartno pri Litiji;

14. novembra: Kamnik, Metlika;

15. novembra: Grahovo, Poljčane, Vranksko;

16. novembra: Bogojna;

19. novembra: Ljubno (samo blagovni), Podstreda, Raka, Slovenji Gradec, Sv. Jurij ob južni železnici.

Drobne vesti

= Zamenjava mark, ki jih prinašajo sezonski delavci iz Nemčije. Kakor je znano, smejo naši sezonski delavci, ki delajo v Nemčiji, poslati v domovino na mesec preko klirringa le po 40 mark. Ko pa se vračajo, smejo vzeti s seboj le 10 mark v srebru. Zaradi velike ponudbe mark, ki jih prinašajo delavci, je cena markam na severnih obmejnih postajah zelo nazadovala. Da bi naše delavce obvarovala škode, ki jo pretrpijo s prodajo mark za vsako ceno, je Narodna banka ob koncu septembra uvedla odkup teh mark preko Putnika v Mariboru in na Jesenicah, in sicer po tečaju 9 din za marko. Te dni pa je bil ta odkup srebrnih mark nenadno ustavljen, in to prav v času, ko je pričakovati, da se bo vrnilo iz Nemčije na tisoče sezonskih delavcev, ki jim zdaj potekajo pogodbe. Na Narodno banko je bil naslovljen poziv, naj obnovi nakup mark in na ta način obvaruje delavce velike škode.

= Sevnica je dobila pet novih živinskih, konjskih in svinjskih sejmov, tako da se bo odslej naprej vršil vsak mesec po eden sejem. Prvi novi živinski sejem bo 30. t. m. Obeta se velik dogon goveje živine in svinj, zato se vabijo kupci, da ga v čim večjem številu posetijo.

= Oskrba naše tkaninske industrije z bombažem. Iz Turčije smo uvozili večje količine bombaža, kar je imelo za posledico naglo poravnava naših klirinških terjatev v Tur-

žiji. Kakor zatrjujejo, se mudijo v Turčiji naši odposlanci zaradi sklenitve dogovora za nadaljnji uvoz turškega bombaža. V najnovejšem trgovinskem sporazumu nam je tudi Grčija obljubila večjo dobavo bombažne preje, in sicer v celotni količini 135.000 kg. Iz Italije pa bomo nadalje dobivali bombažno prejo v izmenjavo za nekatere naše proizvode. Bombaž bomo po najnovejših vesteh dobivali tudi iz Egipta.

— Pred znižanjem trošarine na pivo in cement. V Beogradu preučujejo vprašanje znižanja trošarine na pivo. Raba piva je pri nas zelo nazadovala in industrija piva na to stalno opozarja pristojna mesta, češ da so prizadeta domača industrijska stroka in kmetije, ki pridelujejo ičmen za slad. Sedaj baje resno razmišljajo o znižanju trošarine na pivo. Kakor se trdi se nameravajo znižati trošarine na izdelke živilske stroke sploh. Še bolj aktualno pa je znižanje trošarine na cement. Delno znižanje čeprav ne neposredno, bo doseženo s tem, da bo gradbeno ministrstvo dajalo podpore kmetom iz cestnega sklada, kadar bodo porabljali cement pri stavbnih delih v gospodarstvu.

Novice

* Seja banovinskega odbora Jugoslovenske nacionalne stranke v Ljubljani se je vršila te dni hkratu s sejo mladinske organizacije. Seja je bila izredno dobro obiskana. Predsedoval ji je predsednik banovinske organizacije g. dr. Janko Rajar. Glavni poročili sta podala gg. dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj.

* Zastopnik vestfalskih Slovencev pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje. V Ljubljano je prišel te dni g. Pavle Bolha, predsednik Jugoslovenske narodne osrednje zveze v Nemčiji, ter je posredoval v zadevah naših vestfalskih rojakov pri ljubljanskih oblastvih. V četrtek pa je bil v Beogradu sprejet pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Srdjanu Budisavljeviću. Poročal je g. ministru o razmerah med našimi izseljenci. G. Bolha se je zglasil tudi v zadevah vestfalske kolonije v drugih ministrstvih.

* Nenoučenost je pogosto kriva, da človek bolezen zanemari. Posledice so

lahko usodne. Med zelo nevarne in močno razširjene spadajo bolezni ušes, nosa in grla. Koliko otrok, pa tudi odraslih, bi bilo obvarovanih smrti, če bi ljudje te bolezni poznali in če bi se pravočasno zatekli k zdravniku. Tako pa zahtevajo bolezni ušes, nosa in grla zlasti po kmetih leto za letom mnogo žrtev, ali pa postanejo bolezni kronične in ljudje trpe vse življenje, ker niso bili o njih poučeni. **Vodnikova družba hoče našemu ljudstvu pomagati tudi v tem pogledu.** Zato obsega njen letošnji knjižni dar tudi poučno knjigo o boleznih ušes, nosa in grla. Knjigo je napisal zdravnik specialist za te bolezni dr. Janko Hafner. V njej najdete vse, kar morate vedeti o teh nevarnih boleznih. Vse, ki ljubijo lepe in poučne knjige, vabi **Vodnikova družba k pristopu med svoje člane.** Včlanite se še danes pri poverjeniku **Vodnikove družbe** v vašem kraju, ali pa naravnost pri glavni pisarni družbe v Ljubljani, **Knofljeva 5.** Ne odlašajte s prijavo! Opozorite na to poučno knjigo tudi svoje prijatelje in znance. Za samo 20 dinarjev dobite meseca decembra štiri lepe knjige, ki vam bodo krajšale dolge zimske večere.

* Stare srebrnike je treba čim prej zamenjati. Po odlokih, ki jih je svoječasno izdal finančni minister, poteče rok za zamenjavo starega srebrnega denarja po 50 din že 16. februarja, za zamenjavo starega srebrnega denarja po 20 din pa 16. avgusta 1940. Takrat preneha ta denar biti zakonito plačilno sredstvo.

* Pošiljanje paketov z živili in potherščinami tujega izvora prepovedano. Odbor za izvoz pri Narodni banki je sporazumno s finančnim ministrom sklenil, da se ne smejo v tujino pošiljati poštni paketi, v katerih so živila, obleka ali drugi proizvodi, ki so delno ali v celoti tujega izvora. Izrecno je prepovedano pošiljati tudi pakete po pol kilograma kot vzorce brez vrednosti, v katerih so kava, kakao, čaj, poper in druge začimbe, čokolada, riž, milo, volneni in bombažni izdelki, platno, svilene tkanine, usnjeni izdelki in podobno. Carinarne so dobile nalogo, da morajo take pakete vračati.

* Priprave za vsesokolski zlet 1. 1941. V Beogradu je bila seja prosvetnega odbora Zveze Sokolov kraljevine Jugoslavije. Na seji je poročal profesor Krejčič o pripravah za vsesokolski zlet v Beogradu 1. 1941. Zlet bo štel skupaj 28 zletnih dni. Začel se bo 1. januarja 1. 1941. z glasbenimi prireditvami

in zimsko sportnimi tekmami. V teku maja bodo zletni dnevi sokolske dece, ki naj bi se vršili za več sokolskih žup skupaj v Ljubljani, Subotici, Beogradu in Zagrebu. Glavni zletni dnevi bodo okoli Vidovega dne v Beogradu. Vojaški zletni dnevi pa bodo okoli 6. septembra v Beogradu v zvezi z razglasitvijo polnoletnosti Nj. Vel. kralja Petra II.

* Spremembe pri olajšavi pouka v višjih ljudskih šolah. Zaradi velikega dela, ki ga imajo kmetovalci, je banska uprava že pred časom izdala odlok, po katerem imajo otroci kmečkih staršev, ki obiskujejo ljudsko šolo sedmo ali osmo šolsko leto, olajšavo pri pouku, to je, da posejajo redno šolo samo od 1. novembra do 31. marca, skupno samo pet mesecev. Po najnovejšem odloku banske uprave pa bodo morali ti otroci v bodoče hoditi vse leto v šolo, in sicer samo ob torkih in petkih. Po zakonu o ljudskih šolah morajo hoditi v ljudsko šolo otroci, dokler ne dovrše osem šolskih let ali najdalje deklice do dovršenega 15., dečki pa do dovršenega 16. leta. Upoštevajoč domače razmere lahko banska uprava na prošnjo staršev in na mnenje šolskega upraviteljstva dovoli otrokom z utemeljenimi razlogi predčasni odpuščaj iz šole. Te prošnje pa morajo biti vlozene pri šolskem upraviteljstvu v smislu najnovejše okrožnice najkasneje do konca vsakega šolskega leta.

* Odkup živine in vozil za vojaštvo. Septembra je izšla uredba o odkupu živine in vozil za potrebe vojske in mornarice. Zdaj so izšla navodila za to uredbu, ki določajo postopek pri nakupu teh predmetov in živine. To delo izvršujejo posebne komisije. Nadalje so v uredbi določene maksimalne cene za odkup živine. Cene živil in pribora odrejajo komisije glede na tržne cene dotičnih predmetov. Če je bilo vozilo ali živina že odpuščeno z vaje, pa ga je komisija priznala za nakup, se lahko ta odkup izvrši tudi kasneje. Navodilom so priloženi potrebni obrazci vojaškega oblastva.

* Izpremembe zakona o nastanjanju vojske. Izšla je uredba o izpremembah in dopolnitvah zakona o nastanjanju vojske in mornarice iz 1. 1933. Po tej uredbi se daje zasebnikom za nastanjanje v rednem in pripravljalnem stanju primerna odškodnina v denarju, kolikor niso prostorov rade volje brezplačno prepustili v porabo državi. V rednem stanju občinsko oblastvo ne more

Pa Merkovi J. M.:

Zrtev velike ljubezni

se je sramovala, da je mislila tudi nase namesto le na svojo prijateljico sestrično, kateri je pač hotela želeti vso srečo. Vendar je pri tem globoko vzdihnila in nehote je vstala v njej nejevolja proti lastni, tako skopi usodi.

Boža je kakor zmerom dolgo spala, Nevenka pa, ki je bila navajena, da jo je zvonec v dekliskem zavodu zgodaj budil, se je tiho splazila iz svoje sobe, ko je še globok mir počival nad hotelom in okoli njega. Te ure popolne svobode in samote so ji bile zmerom višek užitka.

Z rožnato lepoto se je začel novi dan. Svetli, nežnordečkati oblaki so plavali nad gorovjem na vzhodu, medtem ko je bil zapad še v mrzlih, modrih sencah.

Ob robu gozda je dišalo v toplem solnčnem žaru po jagodah. Zmerom le bi bila rada v takšni čudoviti tihoti, zmerom le bi vdihavala čisti gorski in gozdni zrak.

Nevenka si je natrgala cvetlice in začela tiho peti pred sebe. Njeno srce je bilo to jutro še tako blaženo mirno, brez želje.

Zdajci pa je zaslišala za seboj korake in srce ji je začelo močneje biti, ko ji je zadonel v uho vedri jutnji pozdrav poročnika Zemljiča.

V prvem trenutku jo je to nenadno srečanje zmedlo, toda mladi oficir se je vedel čisto neprisiljeno in dejstva, da jo je našel

čisto samo, ni smatral za pustolovski doživljaj. Znal je kramljati z njo tako pristrčno in prirodno, da se je tudi njej razvezal jezik. Ko sta se vračala nazaj proti hotelu, je poročnik poznal vse njeno skromno življenje.

Nevenka je imela vroča lica in je bila živahneje razpoložena, ko je sedela z Božo in teto pri zajtrku. Zamolčala je Boži, kako prijeto se je bila zabavala v času, ko je ona še spala. Toda to prikrivanje ji je bilo neprijetno.

Ko se ji je drugo jutro, kakor hitro je bila zapustila hotel, mladi poročnik spet pridružil in jo je njegovo šaljivo kramljanje prisililo v smeh, se je zdajci zasramovala. Zazdelo se ji je, da je storila krivico Boži. Ni si mogla prikriti, da ji je bilo to verno kramljanje z mladim oficirjem v največje veselje. Doživela je bila že toliko žalostnega, da ji je neizmerno dobro delo, ko se je sprehajala s človekom, ki se je s tako veselimi očmi smejal v božji svet.

A vendar je imela toliko poguma, da se je lahko odrekla temu užitku. Odslej je v jutrnih urah ostajala v svoji sobici in samo skozi odprto okno hrepeneče zrla prebujajočo se lepoto. Izogibala se je priložnosti, da bi bila sama z Radovanom. Nikdar ni njemu zastavila nikakega vprašanja in umikala se je celo njegovemu smejočemu in bleščečemu se pogledu, ki jo je pri kosilu za mizo pogosto iskal.

Bila je še neizkušena v ljubezni. Niti slutila ni, da je to njeno obnašanje vplivalo nanj kakor prav fino preračunana koketnost. Nevenka mu je bila že takoj sprva tako všeč, da ga zdaj njena nedostopnost ni ohladila, temveč ga je samo napolnila z nestrpnostjo, ki je kakor močan veter razplamtevala tleče nagnjenje.

Doslej je bil zvest spremljevalec dam, zdaj pa ga je nenaadno neki nemir vabil na dolge sprehode. Pogosto je že ob solnčnem vzhodu zapustil hišo in se šele zvečer vrnil domov.

Dolge ure je potem Boža z daljnogledom zasledovala njegovo pot. Bila je v takem stanju srčne toplote, da ni bila več sposobna prikrivati svoja čustva. Njena ljubezen ni mogla biti za nikogar več skrivnost. Samo on, ki mu je bila ta ljubezen namenjena, ni ničesar slutil. Občeval je z Božo, kakor občuje brat z ljubo mu sestro, samo da se je v nekoliko večji meri držal zahtev vljudnosti.

Tako sta živela skoro dva tedna drug poleg drugega. Ves čas je bilo lepo solnčno vreme, ki je zbuvalo v človeku veselje do življenja, zlasti še zaradi lepe pokrajine.

Prej so bile dame le malo občevale z ostalimi gosti. S pomočjo mladega oficirja pa so se kmalu seznanile z njimi. Tako so zdaj marsikateri večer presedele v družbi z neko ljubeznivo rodbino iz Maribora, ki je sestajala iz zakonskega para, dveh na pol odraslih sinov in srčkane hčerke, stare deset let.

Nekega večera, ko je mesec pravkar vzhajal iza gore, je rekel Mariborčan doktor Kalin: »Jutri ob petih pojdemo v planine! Vreme bo sijajno! Na tistole goro pojdemo. Poglejte gospodična! Ker je v Nevenkinih očeh, ki so se zazrle v pokazano smer, zapa-

zaseči zasebnih stanovanj. Nov je člen 49., ki pravi, da se mora poravnava storjene škode po tem zakonu izvršiti po neposrednem sporazumu in v čim krajšem času. V primeru, da ne pride do sporazuma, se ugotovi višina odškodnine po mešani komisiji, v kateri so zastopnik oškodovane stranke, zastopnik vojaškega in zastopnik upravnega oblastva. Komisiji predseduje zastopnik upravnega oblastva. Proti odloku komisije ni pravnega leka, toda nezadovoljna stranka se zaradi poravnave škode lahko v roku treh mesecev od dne dostave odloka komisije pritoži na redno sodišče.

* **Poziv za zbiranje turščice v Italiji.** Iz Julijske krajine poročajo: Pretekle dni so bili nabiti po vseh občinah, vaseh in naseljih letaki za zbiranje turščice. Po tej odredbi bo lahko vsak kmet za domačo porabo obdržal naslednje količine turščice: 1,5 metrskega stota na vsako osebo, 1 metrski stot na prašča in 1 metrski stot na 100 kokoši letno. Vso preostalo turščico bodo morali kmetje oddati v državne zaloge za primerno odškodnino.

* **Dobra letina riža.** Letos so pridelali v kočanskem okraju v Srbiji 6000 ton riža. Pravijo, da toliko in tako odličnega riža v teh krajih že deset let niso imeli. Na kočanskem trgu ga prodajajo po šest do sedem dinarjev za kg.

* **Maistrovim borcem.** V nedeljo 12. t. m. ob 10 dopoldne bo v prostorih hotela »Balкана« v Slovenski Bistrici tovariški sestanek vseh onih borcev, ki so se udeležili v letih 1918-19 Maistrovih borb za osvoboditev naše severne meje. Ker se hočemo na tem sestanku posvetovati o pripravah za ustanovitev odseka Zveze Maistrovih borcev s sedežem v Slovenski Bistrici in o izvolitvi v to svrhu pripravljalnega odbora, vabimo vse one borce, ki stanujejo v Slovenski Bistrici (v mestu in okolici) in v krajih bližnje okolice, da se tega sestanka zanesljivo udeležijo in da privedejo s seboj čimvečje število naših soborcev.

* **Opekarne odpuščajo ljudi.** Opekarne na severni meji so imele nekaj časa zelo velika naročila. Dokler so Nemci utrjevali svojo zapadno mejo proti Franciji in zidali svojo Siegfriedovo črto, so potrebovali mnogo opeke, tako da so jo uvažali iz naših krajev v vsaki količini in jo dobro plačali. Zdaj pa je gradbena delavnost v Nemčiji zaradi vojne zaspala in z njo vred tudi izvoz naše opeke. Zato so začele opekarne v mariborski okolici

zila nemo hrepenenje, je pripomnil: »Pojdite z nami, gospodična. Saj radi hodite, kaj ne?«

»O, prav rada bi šla, samo ne vem...« je odvrnila Nevenka nekako v zadregi in pogledala sestrično Božo.

»Prosim, prosim, gospodična naj gre z nami!« je prosila mala Zorica, ki se je bila zelo navezala na prijazno Nevenko, se z ostro umnostjo brihtnega otroka obrnila na Božo ter jo tako goreče zaprosila za dovoljenje, da je ta morala privoliti. Morda je Boža, ko je smehljaje se ugodila prošnji, upala, da ji bo Radovan Zemljič ostal kot družabnik, da bo nekaj ur lahko sama z njim.

Ko se je Boža drugo jutro zbudila, je bil njen ljubljani prijatelj Radovan že visoko gori v gorskem gozdu in je korakal ob Nevenkini strani. Jutrnje solnce je sijalo in bučilo v izletniških vedro razpoloženje.

Kalinova mladina je nestrpno hitea naprej, kakor bi bila tekmovala, medtem ko sta Kalin in njegova žena sopihala daleč zadaj. Tako sta bila Radovan in Nevenka pogosto sama in sta sama poslušala šelest gorskega drevja.

»Kako vesel sem, da mi danes niste ušli! Zda se bom lahko brez priče pogovoril z vami, gospodična Nevenka!« je dejal Radovan z bleščočimi se očmi. »Zakaj se me tako izogibljete? Ali sem vam storil kaj hudega? Vsiljiv tudi še nisem bil nasproti vam! Ali se morda bojite, da ne bi postal?«

Nevenka je na te besede hotela zbežati naprej, da bi ji vpricho mladine ne bilo treba odgovoriti na Radovanova vprašanja. Toda mladi oficir jo je zadržal in ji tako resno, tako nestrpno pogledal v oči, da je vsa zmedenja in globoko zardela obstala pred njim

zelo krčiti obrate. Posledica so veliki odpusti opekarniških delavcev.

* **Polovično voznino na poštih avtobusih je odobrilo ministrstvo za pošte in brzojav sezonskim delavcem,** ki se vračajo iz Francije in Nemčije. Ta popust bo veljal do 15. decembra. Popust se nanaša samo na vozno karto, ne pa tudi na prtljago. Sezonski delavci, ki se bodo hoteli poslužiti te ugodnosti, bodo morali s potnim listom ali pa s policijskim potrdilom dokazati, da so res prišli iz tujine.

* **Nečak pokojnega Stjepana Radića umorjen.** V Velikem Trebarjevem pri Sisku je bil v nedeljo zvečer skozi okno v svoji hiši ustreljen 51letni Ivan Radić, nečak pokojnega Stjepana Radića, svoječasno član glavnega odbora Hrvatske seljaške stranke in narodni poslanec. Preiskava še ni pokazala sledov za skrivnostnimi morilci. Kljub temu obstoji sum, da je postal žrtev političnega maščevanja, dasi se sicer zadna leta ni bavil s politikom, temveč se je posvečal le svojemu posestvu.

* **Mestne trošarine bodo baje znižane.** Po vesteh iz Beograda pripravljajo novo uredbo o znižanju mestnih trošarin. Trošarine bi se naj znižale za 50 odstotkov. Vendar bo trošarina znižana samo na kmetijske pridelke. Toda znižanju trošarin se zelo upirajo nekateri gospodarstveniki, češ da bodo potem morali z davki plačevati nadomestilo za mestne dohodke, ki se zdaj stekajo iz trošarin.

* **Na Francoskem so odkrili zdravilo proti tetanusu.** Francoska znanstvena akademija v Parizu je dobila obvestilo, da sta zdravnik Ramond in Lemailer odkrila serum za tetanus. Vbrizganje tega novega seruma za trajno varuje pred tetanusom ne samo ljudi, ampak tudi živali. Izum je tem važnejši, ker so med vojno primeri tetanusa zelo pogosti.

* **Požar.** V Ločah pri Dobovi je ponoči nastal ogenj v kozolcu posestnika Petrigoja Jožeta. Kozolec je bil velik in so bili v njem velika mlatilnica, mnogo detelje, še več slame in razno poljsko orodje. Škoda ni vsa poravnana z zavarovalnico. Sodijo, da je kozolec zažgala hudobna roka.

* **V smrt zaradi nesrečne ljubezni.** Pri brvi pod brežiškim mostom se je ustrelil 19letni Cvertila Alojz iz Viher pri Cerkljah Obupno dejanje je izvršil iz ljubosumnosti na svojo izvoljenko.

in se zaman s šalo skušala oprostiti vzemirjenega vprašalca.

Njen prijeten obrazek in njena mladostna, vitka postava, polna svežosti in zdravja, sta ga delala še viharnejšega, še strastnejšega.

»Kaj živimo v tako staroverskem času,« je vzkliknil, »da mora dekle smatrati za zločin, če je kakšnemu moškemu všeč? Odkar svet stoji, je dovoljeno občudovati mladost in lepoto. Jaz vas občudujem, gospodična. Ne smete mi zameriti, če sem vam to povedal brez olešavanja besed. Doslej nisem mogel kaj več govoriti z vami, zato naj govorim zdaj. Moram vedeti, kaj imate proti meni, da ste se tako skrbno ogibali priložnosti pogovora z menoj.«

Njegov obraz je izražal tako odločnost, da je čutila, da mora odgovoriti.

»Ničesar nimam proti vam, gospod poročnik, toda vi pozabljate, da sem odvisna od svoje sestrične, kateri moram biti več kakor samo plačana družabnica, saj mi izkazuje svojo ljubezen in dobroto...«

»Ali menite, da so vaše dolžnosti nasproti sorodnici nezdružljive z vašo prijaznostjo nasproti meni?« jo je viharno prekinil.

Nevenka ga je pogledala z začudenimi, vprašujočimi očmi. Njegov glas je zvenel tako, kakor da ni mladi oficir res niti slutil, kako je bilo z Božo.

Tudi v najčistejših najzvestejših ženskih srcih je kotiček, kjer preži samoljubnost, kadar gre za moškega.

Zakaj naj bi vsako življenjsko veselje bilo pridržano le za srečno Božo? se je vprašala Nevenka. Zakaj naj bi se prav Boža ne smela odreči ničemur! Zakaj naj bi sama, ubožna dekle, zavrnila naklonjenost moškega sa-

* **Smrtna avtomobilska nesreča** se je pripetila v bližini Murske Sobotne. Trgovca Stefan Majer iz Murske Sobotne se je zgodaj zjutraj odpeljal z avtomobilom na sejem v Petrovce. Z njim so bili tudi njegovi pomočniki, da bi mu pomagali na sejmu. V gozdu na cestnem križišču pred Petrovci pa je šofer ustavil avto, da se razgleda po cesti, ki je ni dobro poznal. Pot je tu ozka in je bila zaradi jutrnje megle prav nepregledna. Krojaški pomočnik Vincenc Kukoja, ki je skočil naprej, da pogleda, ali so na pravi poti, je po nesrečnem naključju prišel pod avto, ki ga je pregazil in mu prizadejal smrtne poškodbe na glavi ter mu zdrobil obe nogi. Kukoja je bil takoj mrtev. Nesrečni mladi mož zapušča ženo in nedoletnega otroka.

* **Samomor.** 42letni mestni sluga Ferdo Čuden je stanoval z ženo in tremi otroki pri svakinji Kokoljevi na Bregu pri Celju. Na vse svete popoldne je šla žena z otroki na okoliško pokopališče, kjer je pokopana Čudnova mati. Čuden je dejal ženi, da mu ni dobro in je ostal doma. Šel je v svojo sobo, oblekel praznjo obleko, si sezul čevlje, prižgal svečo in jo postavil poleg postelje. Nato je legel na posteljo in si pognal iz samokresa dve krogli v desno senec. Čudna so prepeljali z reševalnim avtomobilom v bolnišnico, kjer je izdihnil. Zapustil je pismo, v katerem pravi, da gre v smrt zaradi hude pljučne bolezni in gmotnih razmer. Pokojnik je bil vesten uslužbenec in skrben družinski oče.

* **Smrtna nesreča.** V Studencih pri Mariboru je postal žrtev smrtne nesreče 64letni cestni pometar Franc Kranjc, ki je bil uslužben pri mariborski mestni občini. Kranjc je prenočeval v seniku posestnika Maksa Kolnika. Kakor običajno, je prišel ponoči domov in je po lestvi stopal na svisli. Pri tem mu je spodrsnilo, omahnil je z lestve in padel na betonska tla, kjer je obležal s prebito lobanjo in kmalu nato izdihnil.

* **Smrtna nesreča na paši.** V Veliki dolini nad Kamnikom sta pred dnevi bratca 11letni Francek in 10letni Lovra Ramšak pasla koze. Lovro je s svojim nožičem v grmovju rezal palice, poleg njega pa je stal brat Francek. Naenkrat sta opazila, da so koze prekorčile mejo sosedovega pašnika in sta stekla za njima. Lovru, ki je tekel kar z odprtim nožem, se je nenadno spotaknilo in je padel tako nesrečno, da se mu je nožič zabodel naravnost v srce. Zaklical je svojemu bratu,

mo zato, da bi ustregla sestrični, ki že tako ima vsega dovolj!

Naglo so šinile te misli mimo nje kakor izkušnjave. Nato je dvignila pogled k njemu in mu rekla:

»Kaj ste res slepi? Čisto slepi? Ali vam res moram jaz povedati, da vas ljubi najplemenitejše žensko srce? Ne razumete, da mora vaša pozornost nasproti meni boleti Božo in da se morate izogniti vsega, kar bi...«

»Božo mora to boleti!« je vzkliknil Radovan in stopil ves presenečen korak nazaj.

»Vi res mislite, da Boža...«

»Prav nerazumljivo mi je, kako da tega doslej še niste opazili. Boža je tako nežno čuteče, ljubo dekle!« je menila Nevenka, ki je kljub toplemu navdušenju za prijateljico začutila mračno, pekočo bolečino, da se ji je srce kar stisnilo.

Radovan je vedno svet izrekel ime »Boža« in odkimal. Ko sta šla naprej, je molčal. Videlo se mu je, da je nekaj premišljal.

Prišla sta že precej visoko in prijazna planinska sapica jima je začela pihati v lica. Nevenka se je zdajci naslonila na visoko jelko in se občudovaje zagledala v strmo skalo, ki je bila vidno visoko gori nad gorskim gozdom.

»Kako lepo je to, če se vaše oči zablešče v občudovanju, če ves vaš ljubi obrazek zažari v navdušenju!« je zašepetal Radovan.

»Prosim, ne govorite tako z menoj, če mi ne marate pokvariti dneva!« je odvrnila Nevenka in ga proseče pogledala.

»Zakaj ne?«

»Ali me še vprašujete po vsem tem, kar sem vam povedala?«

da bo moral k zdravniku in da naj hitro teče po mamo, kar je Francek takoj storil. Ko je mati v spremstvu Francka prihitela na kraj nesreče, je bil ubogi dečko že mrtev.

* **Velik požar pri Slovenjem Gradcu.** V nedeljo zvečer je požar uničil gospodarsko poslopje posestnika Sedovnika Franca, po domače Žuka, v Vrhah. Požrtvovalnosti ljudstva in orožništva se je treba zahvaliti, da je stanovanjska hiša ostala nepoškodovana. Po dosedanjih ugotovitvah je najbrž poslopje zažgal okoli 55 let stari brezposelnik Pogač Avgust, pristojen v Vuzenico, ki je postal tudi sam žrtev požara. Orožniki so našli v pepelu kosti, o katerih so zdravniki ugotovili, da so človeške. Pogač Avgust je bil v nedeljo popoldne odpušen iz slovenjgriške bolnišnice in se je zvečer pojavil pri Sedovniku pijan. Potem je pa brez sledu izginil.

* **Cigani terjajo zaklad.** Pred meseci je ljubljanska policija aretirala neko ciganko in ji zaplenila cel zaklad zlatnine, srebrnine in dragotin. Preiskava je zavzela širok razmah in aretirana je bila cela truma cigánov in cigank iz rodbine Vuhingerjeve in Rihterjeve. Plen, ki so ga našli skritega v njihovih šotorih in všitega v oblekah, je dosegel veliko vrednost. Cigani so dobili odmerjeno kazen, zlatnina in srebrnina, za katero so se priglasili in izpričali lastniki, pa je bila povrnjena. V shrambi na policiji pa je še zmerom ostalo za kakšnih 10 000 din dragocenosti, za katere aretirani cigani sicer niso mogli izkazati, da bi bila njihova lastnina, a se tudi drugi lastniki kljub ponovnim pozivom v dnevnem časopisju niso javili od nikoder. Zdej so cigani najeli svojega odvetnika, ki zahteva od policijske uprave, da jim povrne zaplenjene dragocenosti. Zaradi pomanjkanja dokazov bo morala policija tej zahtevi ustreči, če se o pravem času ne javijo lastniki.

* **Zasačeni na meji.** V Št. Ilju so prijeli obmejni stražniki tri Hrvatice iz Bosanskega Karlovca, ki so nameravali skrivaj čez mejo v Nemčijo. Pri zaslišanju so potem priznale, da se v njihovih krajih spet vrši živahna agitacija za delo v Nemčiji z obljubo velikih plač in raznih ugodnosti.

* **V pijanosti je zadušila otroka.** Orožniki iz Polhovega Gradca so prišli na sled grdemu zločinu, katerega žrtev je postal 13 mesecev stari Okorn Francek. Usmrtila ga je ga je lastna mati, ki se je bila napila žganja, da je dobila kakega izumrlega zločina.

»Ljuba gospodična, vaši sestrični nisem nikdar priznal ljubezni in je tudi nikdar nisem ljubil! Zakaj naj bi ji bil torej dolžan zvestobo!«

»Prišli ste sem vendar zaradi nje! Zakaj ostajate tako dolgo v njeni bližini?« je vzkliknila Nevenka očitačoče.

»Ali smem mlado žensko obiskati samo kot snubač? Vi vendar veste, da sem se z gospodično Božo Papeževo seznanil samo zaradi tega, ker stanujem v njeni hiši. Bila je prijazna nasproti meni in me je večkrat povabila k sebi. Enako je vabila tudi druge. Povala me je, naj jo tukaj obiščem. Baš sem dobil dopust in sem prišel semkaj. Mislim sem, da mi je samo prijateljica, na to, da bi me ljubila, pa nisem nikdar mislil. Nikdar tudi nisem čutil ljubezni do nje.«

»Kdo ve!« je pripomnila Nevenka.

»Ali mi ne verjamete?«

»Mislim, da bo mogla Boža svojemu bodočemu soorogu nuditi lepo življenje...«

»Vi torej menite, da bom nekega dne kot preračunljiv človek stopil k vaši sestrični in jo prosil za roko?«

in okoli ustnic so se ji pokazale trde poteze, in okoli ustnic so se ji pokazale trde poteze, ki so se pojavile vsakokrat, kadar je pomislila na svojo siromaščino, ki jo je morala že zelo zgodaj okusiti. »Vi ste oficir, pa...«

»Vi ste oficir!« je jezno vzkliknil. »S tem pač hočete reči: kot takšen se morate na vsak način oženiti z bogato nevesto! O, če smatrate to za pravilo, ne smete pozabiti, da ima vsako pravilo izjeme. V tem primeru zelo mnogo izjem. Ni vsak oficir samo srečolovec, ki išče bogato nevesto. Ni vsak oficir takšen, da bi prodal svojo srčno svobodo za bolj ali

Njen mož opisuje svojo ženo kot strastno pijančko, ki brez alkohola ne more živeti. Z zadevo se bo pečalo sodišče na Vrhniki, kjer so tudi zaprli nečloveško mater.

* **Po odsluženih kazni je umrla.** V mariborski jetnišnici je bila zaprta 50letna ciganka Marija Milerjeva iz Črne. Obsojena je bila zaradi tatvin na štiri mesece zapora, katerega je prav te dni odslužila. V ječo je že prišla bolna za jetiko. Pogrešala je v zaporu dobrega zraka, katerega je bila navajena, zato se je bolezen še poslabšala. Ko so jo te dni nameravali izpustiti na svobodo, je bila tako slaba, da so jo sojetnice morale prnesti v pisarno jetnišnice, kjer pa je samo legla na klop in izdihnila.

* **Hace se je preselil na Štajersko.** Vestnost, s katero so orožniki zasledovali razbojnika Antona Haceta, ki se je potikal po Gorenjskem, je bila najbrž vzrok, da se je Hace umaknil na Štajersko. Tako so ugotovili v Ptujju, da je vlom v stanovanje Josipa Počkaja v Ptujju zagrešil Hace. V stanovanju si je nabral nekaj zlatnine, srebrnine in drugih reči in zraven še nad 1300 din gotovine. Dan pred tem vlomom pa se je Hace oglasil pri urarju Kindlu v Ptujju in prodal nekaj zlatnine, za katero je bilo kasneje ugotovljeno, da jo je ukradel tudi v Ptujju. Po vlom pri Počkaju je spet prišel k urarju in mu hotel prodati nekaj zlatnine. Ker pa je zaslutil nevarnost, je še pred slenkano kupčijo zapustil trgovino in se hitro odpeljal s kolesom. Zlatnino je pustil kar v trgovini in so kasneje ugotovili lastnika. Le za zlati prstan ne vedo, čigav je. Kmalu potem je bilo vlomljeno v hišo Leopolda Lorberja v Novi vasi, občina Radvanje pri Mariboru, in je tat odnesel zlat poročni prstan, zlat prstan z okroglim briljantom, 340 din gotovine, zlato žensko zapestno uro in sivo moško obleko. Sumijo, da je tudi to tatvino izvršil Hace.

* **Uboj.** Pri Sv. Martinu pri Vurbergu sta se srečala 39letni pastir Martin Petek in 19letni trgovski pomočnik Matija Pečar. Petek se je pridružil Pečarju, češ da pojde z njim domov. Pečar pa ni hotel, da bi šel z njim. To je Petka tako razburilo, da je segel po nož in ga zabodel v trebuh. Nesrečni Pečar je umrl za poškodbami. Ubijalca iščejo orožniki.

* **Strahovalec Dravskega polja za zapahi.** Po Dravskem polju je kradel in vlamial neki Franc Topolec. Kar je nakradel je potem

manj smajno življenje. Jaz k sreči tudi nisem navezan na to, da bi priženil doto. Sicer pa sploh ljubim skromnejše življenje. Moje načelo je: Rajši ostanem sam, kakor pa da bi se prodal za denar!«

Mala Zorica je priskakljala in se oprijela Nevenke, preden je mogla ta kaj odgovoriti. Nevenka je čutila, da je bila razžalila svojega spremljevalca. Še nikdar ji ni bil tako všeč, kakor prav zdaj, ko se je z bleščočimi se modrimi očmi in žarečim obrazom branil proti njenim očitkom.

Kakor bi bila iskala sprave z njim, ga je potem, ko so sedeli v planinski koči pri zajtrku, večkrat pogledala.

Nikdar ni žensko srce mehkejše, neodpornejše kakor v trenutku, ko obžaluje izrečeno žalitev.

Družba se je vzpenjala dalje na goro. Močnejše so šumeli gorski studenci, močnejše je plula kri v žilah od veselja nad lepotami prirode.

Na čudovito lepi razgledni točki je družba sedla in se lotila jedi, ki jih je prinesla s seboj. Zakonca Kalina sta kmalu zadremala, dečka sta zdrijala v gozd, a Radovan in Nevenka sta z malo Zorico zlezla k bližnjemu studencu, ki je beneč se šumel v dolino.

Čutila sta čar gorskega zraka in uživala blaženost prirode, ko sta počivala v senci jelke in srkala vase prijeten gozdni vonj. Vse okoli njiju je bilo tiho, a v njunih srcih je gorela mladost.

Zorica jima je bila pobegnila in je začela trgati gorsko cvetje.

Radovan že dolgo ni več občudoval gorske prirode, temveč je gledal v ljubeč Nevenkin obrazek, v njem lepe oči, ki so se

prodajal. Na ta način se je preživljal, dokler ga niso orožniki aretirali.

* **Sleparski trgovski potnik.** Mariborski kleparski mojster Anton Romih je prejel od dveh posestnikov v Kameni sporočilo, da sta pred meseci naročila strelodeva pri njegovih tvrdki, in sicer po nekem trgovskem potniku, ki sta mu plačala na račun po 500 din. Romih je namreč svojčas pooblastil nekega 39letnega Vekoslava S. za nabiranje naročil za strelodeve. Odtlej ga ni bilo več na spregled. Zdej ga išče policija.

* **Mati je zadušila otroka.** Ivana v Malečniku je imela dva otroka. Prva hčerka šteje sedem let, druga, Marija, pa dve in pol leta. Življenje v koči je bilo težko. Obtožnica ve tudi povedati, da je Ivana rada popivala. Postelji so imeli samo dve v koči, pa sta morala otroka spati zraven staršev. Usodno noč je legla Ivana k svojemu dve in pol leta staremu otroku kakor vedno. Ponoči se je otrok prebudil. Ivana pravi, da je vstala in mu dala piti. Nato se je otrok še kar naprej jokal. Ivana je bila trudna od celodnevne dela. V na pol snu je pritisnila otroka k sebi, da bi se pogrel in da ne bi kričal. Otroki je resda prenehal kričati, zaspala pa je tudi Ivana. Ko se je zjutraj prebudila, je videla, da je otrok zaduščen. Zadeva je prišla pred sodišče. Ivana je bila obsojena na tri mesece zapora pogojno za dve leti.

* **Vino je ponaredil.** Neki posestnik od Sv. Ane v Slovenskih goricah je hotel prodati nekemu vinskemu trgovcu v Mariboru 1500 litrov vina. Kupčija je bila že dogovorjena. Finančni organi pa so se zanimali za kakovost vina in so ga poslali v preiskavo. Dogovor se je, da je vino mešanica hrufeveca in šmarnice. Zaradi tega so vino zaplenili in izlili v Dravo. Posestnik bo imel sitnosti pred sodiščem.

* **Po treh letih pojasnjena tatvina.** Z aretacijo tatinske tolpe Janeza Kosa iz Cegotincev so prišle na dan številne tatvine, ki so bile izvršene pred več leti. Med drugim je zdaj pojasnjena tudi velika tatvina, ki je bila pred tremi leti izvršena pri posestnici Kristini Flajsingerjevi na Grabonoškem vrhu. Tatinska tolpa je odnesla vse, kar ji je prišlo pod roke. Zdej po aretaciji vodje tatinske tolpe si bo tukajšnje prebivalstvo odahnilo.

* **Detomorilka pred sodniki.** Pred okrožnim sodiščem v Celju se je zagovarjala Cecilija Podpečanova iz Št. Janža pri Slove-

mu v gorskem zraku zdele še jasnejše kakor doli v dolini. Njegova roka je poiskala njeno in zdajci je Radova nprekinil molčanje ter ji čisto tiho rekel v uho: »Vaše sestrične ne morem ljubiti, Nevenka! Ljubim samo vas, brezmejno vas imam rad!«

Predem se je prav zavedla, kaj se je zgodilo, so se pritisnila njegova usta na njena in njegove ustnice so udušile vsak odpor. V tej sladki zmedi, v tej trenutni omami mu je tudi ona povedala, da ga ljubi.

Zorica se je spet vrnila in smeje se vrgla velik šopek alpskega cvetja Nevenki v naročje. Medtem ko je Nevenka uravnavala duhteč šopek, ji je Radovan pomagal in njegova roka je iskala njene prste, njeno obleko, njene rokave. Vsak njegov dotik jo je spreltel kot dih blaženosti.

O, sladki začetek ljubezni!

Misel na Božo ni zapustila Nevenke; toda kakor da so njena prsa v gorskem zraku laže dihala, tako se je tudi njena duša pomirila.

Sele ko so se do večera vrnili v dolino in so zagledali pred seboj Bled, se je zbudila Nevenka iz blaženih sanj in resničnost je spet stopila pred njo.

Ko je Radovan izbral ugoden trenutek in ji položil roko na ramo, se mu je umaknila in ga grenko pogledala.

»Meni se zdi, ko smo spet prispeli nazaj na Bled v staro življenje, kakor bi bili prilezli iz začarane gore. Dan se je končal. Gorski čar mora miniti in se jutri ne sme vrniti. Obljubite mi...«

»Ničesar ne obljubim. Rad te imam, Nevenka, rad te bom imel jutri in vse dni!«

(Dalje prihodnjik)

njem Gradcu, ker je umorila svojega dveletnega nečaka. Zdravnik je ugotovil, da je Podpečanova bolna in da ni odgovorna za svoje dejanje. Po sklepu sodišča bo oddana v umobolnico.

Dva nočna požiga. Nedavno ponoči je začel goreti v Ločah kozolec, last Jožefa Petričarja. Zgradba je bila polna slame in sena. S kozolcem sta zgorela tudi čistilnik in mlatilnica. Drugi požar je bil v Mihalovcu na vseh svetnikov ponoči. Zgorela sta hiša in hlev, ki sta bila pod eno streho. Lastnica te hiše Marija Horvatičeva je ubožna, ker ima le košček zemlje, zato je nujno potrebna pomoč.

Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor! Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica št. 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

Kaj čakate? Ali hočete spet naročiti cenik šele potem, ko ga bo zmanjkalo. Pišite še danes trgovski hiši Stermecki, Celje, po novi cenik in vzorce.

Za smeh in kratek čas

ZMEROM MOLČI

A: »Imam navado, da govorim le o tem, kar najbolje znam.«

B: »Torej to je razlog, da ste zmerom tako molčeči!«

STRUPEN JEZIK

Prva sosedka: »Moj sin bi se rad oženil v dobro hišo.«

Druga sosedka: »Temu se prav nič ne čudim, saj ima vsak človek rad izpremembo.«

PO VSAKEM NEKAJ

Mihec: »Kako lepega bratca imaš. Po kom se je pa vrgel?«

Jurček: »Nos ima po očetju, brado po materi, oči po nekem očkovem prijatelju...«

ČE SE ŽENSKÉ SOVRAŽIJO

Dve sovražnici, Katra in Špela, obe stari že čez 40 let, sedita pri večerji za mizo. Nič ne govorita med seboj, vendar tuhtata, kaj bi druga drugi rekli, da bi kaj zaleglo. Pa se spomni Katra:

»Prosim vas, gospodična, kako se počuti človek, ko ima že štiri križe na rami?«

Špela se prijazno nasmehne in reče:

»Kaj se ne spominjate več, gospa?«

ŽIDOVSKA

Izak si domišlja, da je bolan, in gre k zdravniku. Ta mu pove, da je njegov želodec v redu, da pa bi za vsak primer še preiskal njegovo vodo.

Drugi dan mu Izak prinese zahtevano v veliki steklenici in popoldne izve od zdravnika, da je vse v redu.

In Izak takoj telefonira domov:

»Tu Izak. Selma, jaz sem zdrav, ti tudi, Moric tudi, tvoj očka in moja mati tudi.«

MOŽ NIMA NIKOLI PRAV

Možek: »Srček, razmišljal sem o najinem snočnjem pivu in prišel do sklepa, da si imela ti prav.«

Ženka: »Prav žal, zdaj je že prepozno. Medtem sem tudi jaz izpremenila svojo sodbo.«

NA SEJMU

Janezek gre z očetom na sejem. Pa vidita mesarja, ki kupuje od kmeta kravo. Janezek ga radovedno pogleda, kako jo otipava.

»Oče, kaj pa dela mesar?«

»Kravo bo kupil, pa se mora prepričati, ali je dovolj debela.«

»Joj, potem pa tudi naša Zora ne bo več dolgo ostala pri nas.«

»Naša Zora? Zakaj pa ne?«

»Sosedov Branko jo bo kupil.«

ZADNA BESEDA

Mali Jožek: »Oče, križanko sem skoraj rešil. Samo zadnja beseda mi manjka.«

Oče: »Potem pojdi k mami!«

V SOLI

Učiteljica pripoveduje malim abecedarjem zgodbo o svojeglavnem jagnjetu, ki ga je volk požrl.

»Glejte, otroci,« sklene svojo zgodbo, »če bi bilo jagnje ubogljivo in bi ostalo v staji,

ga volk ne bi bil požrl. Kaj ne?«

»Ne, gospodična učiteljica,« pritrudi Franček, »potem bi ga mi pojedli!«

NASPROTNO

Na postaji teka tujec ves obupan od vrat do vrat.

»Ali iščete restavracijo?« mu hoče sopotnik pomagati.

»Ne! Nasprotno!«

Socialisti za sodelovanje vseh demokratskih skupin

Beograjski listi poročajo, da bo glavni odbor socialistične stranke v Jugoslaviji začel spet strankino delovanje med narodom. Glavno strankino delo bo borba za demokratski način vladanja. Volitve naj ne bodo samo tajne, temveč naj imajo enako volilno pravico enako moški kakor ženske.

V posebni resoluciji ugotavlja glavni odbor, da je podpiral akcijo združene opozicije za sklenitev splošnega narodnega sporazuma in za obnovo demokracije in političnih svoboščin. Sporazum, ki sta ga sklenila dr. Maček in predsednik vlade Cvetković, naj bo izhodna točka za nadaljnji razvoj političnega življenja v državi. Ker pa je bil ta sporazum sklenjen brez sodelovanja zakonitih in svobodno izvoljenih predstavnikov Srbov in

Slovencev, ga je treba predložiti svobodno izvoljenemu narodnemu predstavništvu v potrditev, da bo tako zares narodni sporazum.

Resolucija izvaja naposled prepričanje, da je v današnjih časih potrebno zbiranje in sodelovanje vseh resnično demokratskih strank in političnih skupin. Slednjič je izražena v resoluciji trdna volja glavnega odbora socialistične stranke, da bo povsod odločno nastopal proti vsem poskusom zavesti in zapeljati delavstvo v kaka tajna društva.

Za predsednika stranke je bil izvoljen dr. Živko Topalović, za tajnika pa zasebni uradnik Raiković.

Postani in ostani član

Ciril Metodove družbe!

S kačjim strupom zdravilo božjast

Uporaba kačjega strupa za zdravilo ni nič novega. Že pred desetletji so ga priporočali resni zdravniki za vsakovrstne boleznin in bolečine. Kot zdravilo za rak se sicer ni obnesel, vendar pa poudarjajo vsi raziskovalci, da zelo blaži bolečine. Pogosto zadoštuje en sam vbrižg strupa kač naočark, da se bolnik za osem do deset dni oprosti bolečin, ne da bi se pri tem pokazali kakšni drugi nezaželeni pojavi, na primer odpor proti jedi ali nagnjenje do uživanja strupa, kakor se to dogaja na primer pri morfiju.

Nadaljnji poskusi so pokazali, da se strup evropskih modrasov v primernih majhnih količinah lahko še uspešneje uporablja v tej smeri kakor strup naočark. Uporabljajo ga danes z uspehom tudi za druge bolečine, na primer pri trganju, nahuhi in podobnih boleznih.

V zadnjem času pa so kačji strup poskusili proti božjasti. Že pred tridesetimi leti so pri nekem božjastniku iz Teksasa ugotovili, da ni imel nobenih napadov božjasti več, ko ga je nekoč pičila kača klopotača. Dr. Spangler iz New Yorka je tedaj začel zdraviti božjastnike s strupom klopotač in je o tem l 1912 obširneje poročal. Potem pa je

njegov način zdravljenja zapadel pozabljenju in ga je šele južnoafriški zdravnik dr. Simons začel spet uporabljati. Preizkušal je strup drugih kač. Po mnogih poskusih se je prepričal, da imajo kačji strupi v sebi zdravilne snovi, ki vplivajo na božjastnike tako, kakor niso vplivali doslej nobeni drugi pripomočki. Dr. Simons poroča, da je pri poskusih z več sto božjastniki imel neuspeh samo v redkih primerih. Pri sto božjastnikih jih le štiri do pet ni mogel ozdraviti.

Treba bo seveda še mnogo poskusov, preden bodo dognali ali niso Simonsova pričakovanja prevelika. Simons zdravi božjastnike tako, da jim vbrižgava spočetka pod kožo enkrat na teden niti miligram tega strupa. Pozneje narase količina strupa na en do dva miligrama, in sicer le v primeru, če se bolnik prenesel prve vbrižge brez nudihi posledic. Majhna vnetja na mestih, kjer je izvršil vbrižg, se včasih pojavijo, pa so brez pomena. V štiriindvajsetih urah izginejo. Napadi božjasti se v začetku zdravljenja sicer malo pomnožijo, kmalu pa dobe lažje oblike. Celotno zdravljenje traja običajno pol leta, tako da je treba nekaj potrpljenja.

Na Sumatri vladajo ženske

Sumatra je največji otok Malajskega otočja, katero pripada po večini Holandski. Sumatra je vsa holandska. Na otoku so domača plemena, ki žive svoje posebno življenje. Tako živi v gorah menangkabavsko plemo. Žene tega plemena uživajo tako velike pravice, da lahko govorimo o pravem ženskem raju na Sumatri. Poglavar rodbine ni moški, temveč ženska. Žena opravlja vse premoženje in vodi vse gospodarstvo. Če umre, preide njeno premoženje z vsemi pravicami na najstarejšo hčer. Če ni hčere, ne stopi na njeno mesto sin, temveč sin najstarejšega ženinega brata. Sicer pa lahko vsaka žena, ki nima hčere, pohčeri katerokoli drugo dekle, in ta postane potem njena dedična. V

ženskih rokah je tudi vsa trgovina tega plemena.

Zanimive so pri Menangkabavih zakonske razmere. Dokler ni zmagala v plemenu mohamedanska vera, je moral živeti vsak mož pri svoji ženi v koči svoje tašče. Ko je pa plemo sprejelo to vero, ki dovoljuje mnogoženstvo, so to na poseben način uredili. Mož je obdržal svoje stalno bivališče pri svoji materi, po vrsti pa mora zahajati k svojim ženam in njihovim materam. Če ima recimo z dovoljenjem korana štiri žene, preživi pri vsaki en teden. Če je pa drugače, mora na vsak način ostati pri vsaki ženi enako dolgo, kajti tašče strogo pazijo na to in možje morajo brezpogojno ubogati.

Se nedavno ni imel mož tega plemena z gospodinjstvom nobenih stroškov. Žene so ga

v celoti vzdrževala, dobival je od njih celo darila in denar za tekoče izdatke. Zdaj so se pa te razmere v stiku s holandsko prosvetljenostjo izpremenile. Može lahko nekaj zaslužijo v podjetjih belokožcev. Tako so prišli do svojega denarja in so si priborili nekaj več pravic. Širi se navada, da prinašajo možje ženam darila: obleke, živila in denar. To sicer ni družabna zahteva, smatra se pa za tako potrebno, da izgubi v očeh ljudi ves ugled, kdor to zanemarja. Razen tega ga pa začno prezirati tudi žene in se navadno po vrsti ločijo od njega, če jih ima več.

Zakonit se sklepajo sicer iz ljubezni, toda

navadno traja zelo dolgo, preden se ženinovi in nevestini starši sporazumejo v tem, koliko naj nevesta ali bolje rečeno njena mati plača za ženina. Če je ženin iz nižjega ali srednjega stanu, se plača zanj v našem denarju okrog 5000 din. Za uglednega ženina se plača seveda mnogo več, tudi desetkrat toliko. Toda ženin od tega denarja nima veliko. Kupiti mora nevesti darila in preskrbi vse potrebno za svatbo. Če je pozneje prisiljen k ločitvi, kar je vedno v rokah vse-mogočne žene, mora ves pred svatbo dobljeni denar vrniti. Žena po ločitvi obdrži vse otroke.

v nedeljo, ponedeljek, torek in četrtek. V sredo, petek in soboto bo odhajal avtobus iz Murske Sobotice ob 16. (namesto ob 17.50). Tudi na progi Murska Sobota — Gornja Lendava bo odhajal avtobus ob 12.15 (namesto ob 15.50). Na progah Murska Sobota — Dobrovnik — Dolnja Lendava in Murska Sobota — Črensovci — Dolnja Lendava ostane voznik red poštne avtobusa nespremenjen.

Naši na tujem

Smrt med ameriškimi rojaki

Cleveland, oktobra

Nedavno se je ustrelil v Garyju Lovro Klobučar. Tik pred samomorom sta potrkala pri njem dva stražnika, in ko je odprl, sta mu napovedala aretacijo, ker je bil pijan vozil avtomobil. Klobučar je rekel, naj malo počakata, sam pa je stopil nazaj v hišo. V naslednjem trenutku je počil strel in ko sta stražnika skočila v sobo, sta našla Klobučarja že mrtvega.

Smrtna nesreča se je pripetila nedavno v Clevelandu. Zadušena s plinom so našli mrtva Antona Kolenca in njegovo 9-letno hčerko. Kolenc je štel 50 let, doma je bil iz Mirne na Dolenjskem. V Conneautu se je pripetila podobna nesreča. Tam sta se v spalnici zadušila s plinom Dežmanova in njen sin.

V Clevelandu so umrli: Jože Jaklič, star 51 let, doma iz Medvod; Angela Prijatelj, rojena Zakrajškova, stara 57 let, doma iz Velikih Lašč; Jože Bukovec, star 47 let, doma iz Kota pri Semiču; Anton Struna, star 47 let, doma iz Gaberja pri Stični; Frančiška Vidičeva, rojena Koprivnikarjeva, stara 76 let, doma iz Litije; Martin Novak, star 72 let, doma iz vasi Vrha pri Hinjah; Gertruda Karlingerjeva, rojena Högljerjeva, stara 58 let, doma iz Kočevja; Mihael Legan, star 31 let, doma iz Zgornjega Kota pri Žužemberku; Marija Matjašičeva, stara 30 let, rojena v Ameriki.

V San Franciscu je umrla Ana Štihova, rojena Staničeva, doma iz Težke vode pri Novem mestu, v Johnstownu je umrla Pintarjeva, stara 50 let, doma iz Rajhenburga. V West Newtonu je umrl Anton Simenc, star 60 let, doma iz Rekovca v novomeškem okraju.

V Meadowlansu se je smrtno ponesrečil med delom Jože Markel, star 35 let, doma iz Ljubnega na Gorenjskem.

V Marsfieldu je umrl star slovenski farmar Anton Somrak, doma iz Mirne peči na Dolenjskem. V Pueblu je umrla Veror'ka Jesihova, stara 41 let, doma iz Kompolj pri Dobrepoljah. V Leadvilleju je umrl Matija Jamnik, star 36 let, doma iz Gradišča pri Zelimljah. V La Salleju je umrl Andrej Derganc, doma iz Novega mesta.

V Wittu je podlegla operaciji Frančiška Mažgon, stara 58 let. V Lemontu je umrla Marija Kordula, redovnica in učiteljica, stara 48 let, doma iz Tomaja na Primorskem. V Clevelandu so umrli Antonija Švigljeva, rojena Lovkova, stara 38 let, doma iz okolice Cerknice; Anton Potočar, star 59 let, doma iz St. Petra pri Novem mestu; Franc Majer, star 74 let, doma iz Goriče vasi pri Ribnici. V Pueblu je umrla Marija Starčerjeva, stara 53 let, doma iz Illove gore pri Krki.

V Chicagu je umrl Franc Knez, star 24 let. V železni topilnici se je tako hudo opeknel, da ga zdravniki niso mogli rešiti. V Milwaukeeju sta umrli Franc Slamovič, star 34 let, rojen v Ameriki, in Rozalija Stehova, stara 59 let, doma iz Dolenjskega. V Schamukenu je umrla Marija Bombachova, rojena Novakova, stara 54 let, doma iz Stranske vasi pri Stični. V Garicku je umrl Anton Borilar.

V Chicagu se je pripetila smrtna nesreča. Pri razpočenju dinamita je izgubil življenje 42letni Anton Trohar. V Pullmanu je umrla Rozalija Bokalova, rojena Pern-tova, stara 62 let, doma iz Kota.

Zvezda, ki ima v sebi vročino milijarde stopinj

Naše sonce spada v zvezdno območje, obsegajoče okrog tri milijarde zvezd. Zato ni čudno, da so v tako velikanskem številu nebesnih teles, izmed katerih večine niti ne poznamo, tudi zelo čudne zvezde, sestojee iz snovi, kakršnih na zemlji sploh ni. Ne bomo opisovali računov, s pomočjo katerih so prišli zvezdoslovci do svojih zaključkov in ugotovili, kako daleč je ta ali ona zvezda od nas, koliko ton tehta in iz česa je sestavljena. Zadostuje omeniti, da zvezdoslovci vse to hitro in natančno ugotove.

Ker je Sirius ena izmed najjasnejših zvezd na nebu, je bila znana že ljudem starega veka in je služil za merjenje časa. Sirius kroži namreč po elipsi, o kateri so dolgo mislili, da je povsem pravilna in da prekorači Sirius poedine njene točke v natančno določenih časovnih presledkih. Izkazalo se je pa, da to ni res. Če bi hoteli naravnjavati ure po Siriusu, bi nekaj let prehitvale, potem bi pa spet zaostajale. Te motnje Siriusove poti mora povzročiti druga zvezda, odnosno njena privlačnost, zvezda, ki so jo poznali zvezdoslovci že leta 1848, ki pa so jo prvič opazili leta 1866. To je Siriusov spremljevalec, ki vpliva na matično zvezdo tako, da se njena pot menja. Ta Siriusov spremljevalec ni dosti lažji od našega solnca, ki tehta dva septilijona ton. Ima tudi polovico njegove gmote, čeprav izloča v vesoljstvo samo eno tristošestdesetinko njegove svetlobe.

Pozneje se je ugotovilo, da ta zvezda belo žari, ni pa tako jasna kakor druge zvezde, in sicer samo zato ne, ker je zelo majhna. V primeri s solncem pa je njen svit sam po sebi razmerno močnejši od solnčnega. V resnici je njena površina več kakor 360-krat manjša od solnčne, njen polmer je pa 19-

krat manjši od solnčnega. Siriusov spremljevalec je večji od naše zemlje, toda manjši od Urana. Če pomislimo, da je gmote Siriusovega spremljevalca samo za polovico manj od solnčne gmote, si lahko izračunamo, da znaša gostota te gmote (če označimo gostoto vode s številko 1) približno 60.000. Če bi sploh mogli napolniti s to gmoto dve vžigalčni škatlici, bi tehtali skupaj približno eno tono.

Pozneje so zvezdoslovci odkrili še dve zvezdi iz gmote enake gostote. Zdaj ni več dvoma, da krožijo po vesoljstvu zvezde, sestojee iz gmote, ki je 2000-krat gostejša od platine.

Zaenkrat pa še nimamo odgovora na vprašanje, v kakšnem stanju je ta gmota, ali je trda, tekoča ali plinasta. Čeprav se zdi povsem nerazumljivo, je treba ugotoviti, da ni izključeno, da je Siriusov spremljevalec zvezda, sestojee iz samih plinov. Nekateri zvezdoslovci sicer trdijo, da se to ne da ugotoviti z nobenimi znanstvenimi dokazi, na drugi strani pa tudi nimamo dokazov, da bi mogli to trditve ovreči. Da so v vesoljstvu nebesna telesa, sestojee iz gmote večje gostote kakor je voda, pa so vendar plinasta, je zdaj že natančno ugotovljeno. Tako nebesno telo je tudi naše sonce.

Jasnost Siriusovega spremljevalca, kakor rečeno, ni velika. Če se ne izgubi v žarkih Siriusa samega, lahko opazimo to zvezdo z večjim daljnogledom. Od Siriusa je približno 20-krat tako daleč, kakor je oddaljena zemlja od solnca. Za pot okrog Siriusa rabi 49 let. Če je res sestavljena iz pravkar omenjenih plinov, mora znašati toplota v njenem središču nad eno milijardo stopinj in njena gostota je milijonkrat večja od gostote vode.

dogovorjeno med obema državama. Kdor ni poslal vsega denarja, ima v zadnjem mesecu pravico poslati vso razliko za nazaj. V celém je lahko vsak delavec poslal domov 400 mark. Zveza kmetijskih delavcev v Murski Soboti je ponovno izdala opozorilo sezonskim delavcem, naj preostalega denarja, ki so si ga prihranili, ne jemljejo s seboj v domovino, ker ga ne bodo mogli zamenjati. Za pot do doma naj vzamejo samo 10 srebrnih mark, ostalega denarja pa naj ne zapravljajo po nepotrebnem, pač pa naj si nakupijo orodja in predmetov, ki jih bodo rabili v domačem gospodarstvu. Vse, kar se da spraviti v paket, lahko vzamejo s seboj brez bojazni, da bi imeli sitnosti na obmejni postaji. Zato naj kupijo na primer kolesa, majhne šivalne stroje ali kaj podobnega.

Sezonski delavci uživajo na vseh poštinih avtobusih v Prekmurju ugodnost polovične voznine. Ministrstvo za pošte in brzojav je pred kratkim izdalo odlok, da bo veljal omejen popust do 15. decembra za vse sezonske delavce, ki pridejo iz tujine in se izkažejo s potnimi listi ali potrdili policijskih oblastev, da so prekoračili mejo. Popust velja samo za vozovnico, ne pa tudi za prtljago. Poštni avtobusi bodo vozili v Prekmurju od 2. decembra dalje po novem voznem redu. Na progi Murska Sobota — Cankova — Rogaševci izostane druga popoldanska zveza

Iz Prekmurja

Sezonski delavci se vračajo iz tujine

Murska Sobota, novembra.

Iz Banata, Francije in Nemčije pride v teh dneh okoli 10.000 sezonskih delavcev in delavk. Razburjenje v prvih tednih vojne se je bilo med njimi poleglo, delavci so ostali na svojih mestih pri delu do konca, kakor so se bili obvezali v pogodbah. Oni, ki so pod vtiskom razburljivih novic od svojcev iz domovine pustili delo, so bili znatno oškodovani, ker jim Nemčija ni priznala ugodnosti polovične vozne cene pri povratku. Razen tega pa gospodarji mnogim niso hoteli plačati mezde, ker so v največjem delu in ob pomanjkanju delovnih moči, ki so morale k vojakom, prelomili pogodbe in šli. Ti delavci tudi niso poslali denarja domov po pošti, ampak so ga vzeli s seboj, doma pa ga niso mogli zmenjati v dinarje.

Sezonski delavci, ki so ostali v Nemčiji, so lahko v redu pošiljali mesečno po 40 mark v domovino, ki jim jih je naša Narodna banka menjavala po 14.30 din, kakor je bilo

NAPISAL MIKHO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

53

Vsa tla pod jezerom so bila kakor velika krtina, vsa preprežena z rovi in dvoranami. Nekam plašnih korakov je hodil profesor, oprezaje na vse strani. Nadjine besede so ga vendarle vznemirile. Hotel se je že obrniti, a nekaj, sam ni vedel kaj, ga je gnalo dalje.

Dvorana, kamor je bil prišel, je bila v majhnem točen posnetek velikega svetišča, ki so ga najprej odkrili. Prav tako je stal na sredi velik kip boga zemlje in ob stenah majhni kipi istega boga.

Profesor je zavil proti sredi. Stal je pred uganko. Zakaj dve svetišči? Kolikor je vedel, je bil to edini primer, kar jih je poznal v zgodovini. In v srcu se je že veselil, da je spet odkril nekaj novega, kar bo proslavilo njegovo ime.

Ko pa je prišel čisto blizu h kipu, mu je ušel krik presenečenja. Pod njim je zagledal veliko kamenito skrinjo, vso popisano z enakimi starimi znaki, ki jih je odkril na pergamentih in na kameniti plošči v rovu, samo da so bili bolj dobro ohranjeni, da jih je lahko brez napora čital. Ko je prebral prvi dve vrsti, je vedel, da je ta kamenita skrinja grob. In povsod v kotih dvorane so stali enaki grobovi. Zdaj je vedel, da se nahaja v poslednjem počivališču vladarjev mogočne države, ki je nekoč obsegala večji del severne Azije.

»V teh grobovih utegnem najti sporočila iz davnih časov,« si je rekel. »Sporočila, ki bodo doslej edina...«

Brez posebnega truda se mu je posrečilo odmakniti pokrov velike skrinje. Pogledal je vanjo in zapazil v njej še eno, ki je bila manjša in brez dvoma kovinska. Iz kakšne kovine je bila, ni mogel dognati, zakaj prevlečena je bila z debelo plastjo patine. In na dnu okrog nje je zagledal vse polno pergamentnih zvitkov. Z mrzlično kretnjo jih je jel pobirati in jih vtikal v usnjato torbo, ki jo je imel obešeno čez ramo.

Potem se je obrnil in zavil proti levemu kotu. Nenadoma pa se je zdrznil in lasje so mu stopili pokoncu. Začul je skrivnosten glas, ki ga je navdal s strahom in grozo.

Iz kota je prihajal zategel glas, ki je zvenel tako presunljivo in strašno, kakor bi bil glas umirajočega človeka.

Profesor ni vedel, kaj se z njim godi. Obšla ga je groza, hotel je zbežati, obrnil se je že proti izhodu, zdaj pa je začul isti glas tudi v tej smeri. In kamor se je obrnil, povsod ga je čul. Od povsod je odmeval in se zasekaval vanj kakor ostro bodalo.

Lasje so mu stopili pokonci. Strah mu je omrtvil noge, da se še premakniti ni mogel, in obstal je kakor vkopan na mestu. Blodne misli so se mu podile po glavi, ni vedel kaj pomenijo ti glasovi, odkod prihajajo, samo bal se jih je, neskončno bal. Niti pomislil ni, da bi poklical na pomoč tovariše, ki so ga nedaleč čakali. In tudi če bi hotel, ne bi mogel, saj še jezika ni mogel premakniti, otrpnil mu je, kakor mrtev.

In potem so vstale v vseh koncih drobne luči, za nečim skrite, kar je imelo obliko človeka.

Nova groza ga je obšla. Kdo je skrit v tej podzemeljski grobnici? Kdo preži nanj? Ali so duhovi umrlih, ki so vstali in hočejo zdaj k njemu, da se maščujejo nad skrunilcem svojih grobov?

Ni si vedel odgovora. Tudi iskal ga ni. Njegove misli so bile tako razbite, da jih ni bilo za trenutek ni mogel zbrati in vse trezno premisliti. In luči iz kotov so se mu čedalje bolj bližale.

Potem ga je zgrabil obup. V podzavesti se je zavedel samo tega, da ne more ubežati, mteči.

Brez moči se je zgrudil ob znožju rakve, kjer je bil pobral pergamente, in zavest ga je jela zapuščati.

★

Zunaj so nestrpnost čakali naši znanci, kdaj se profesor vrne. Klicali so ga, toda odgovora niso dobili. Tedaj je Branko sklenil, da ga pojde iskat.

Naglo je zlezal v rov in izginil v globino. Stopil je v podzemeljsko dvorano, kjer je mislil, da mora biti profesor. Dolgo ga ni mogel odkriti, naposled ga je zapazil vsega sključenega pred kipom in ga poklical. Slaboten glas mu je odgovoril.

Skočil je k njemu.

»Gospod profesor!«

»Strani!«

Nič drugega ni rekel.

»Kaj vam je, gospod profesor?« ga je ves v strahu vprašal Branko.

»Skrivnosti, ki si jih ne znam pojasniti,« je odvrnil profesor z drhtečim glasom. »Mrličli vstajajo, kličejo.«

»Kje?« je vprašal Branko.

Profesor je trzil in se plašno ozrl okrog sebe. Nikjer ni bilo več čuti glasov. Nikjer ni bilo videti luči, ki so prej strmele vanj od vseh strani. Ali ga je bila prej le neumna komedija premagala, obvladala, ali so bile zlobne halucinacije, ki jim je postal žrtev?

Molčal je. Šele čez dolgo se je oglasil.

»Ko sem stopil od kipa proti potu, sem nenadoma začul glas, ki me je pretresel, da me je zabeležilo v mozeg. Ne vem, kaj je bilo.«

Branko ga ni poslušal do konca. Sskočil mu je v besedo:

»Odkod je prihajal glas?«

»Od vseh strani,« je rekel profesor, ki se je med tem že nekoliko pomiril. Najprej točno iz levega kota.

Posvetil je s plamenico v kot. V njenem soju je zagledal ozko špranjo, in ko si jo je natanko ogledal, je opazil, da je od nje vodila ozka cev proti sredi dvorane. Nedaleč od nje je dobil drugo in potem naprej še tretjo, vse do drugega kota. Vse so bile enake. Zasledoval je njihovo smer in ugotovil, da so se ozke večke, ki so vodile od njih, stekale vse pod kipom boga Zemlje. Kraj, kjer so se združile, je bil obložen z majhnimi kamenitimi ploščami. Pokleknil je tja in s konico svojega ostrega bodala eno privzdignil. Pod njo je našel kožnat meh. Zdaj je vedel odkod so prihajali glasovi, ki so profesorja tako zmedli!

Poklical ga je. Ko je prišel k njemu, mu je pokazal, kaj je odkril.

»Tu ste morali stati, ko ste začuli prvi glas. Na plošči, ki ima spodaj votlino iz usnjatega mehu. Poglejte te male cevke, ki drže na vse strani. To so majhni rovi, ki se končujejo v kotih in ob stenah. Njih konec je ozka nazobčana špranja. Nevede ste stopili na tako kamenito ploščico, ki se je pod vašo težo vdala in pritislila na meh pod seboj. Po tanki cevi je puhtil zrak in si na koncu poiskal pot skozi ozko špranjo, ki je napravljena prav na isti način kakor glasovnice pri orglah...«

»Tako je bilo,« se je čudil profesor, ki je komaj prišel do sape. »To me je spravilo v to grozo...«

Zdaj je vse razumel. Te glasovnice so bile na koncu tako izbrušene, da ni moglo povsod enako zraka skozi nje. Zato so nastajali višji in nižji glasovi. In vsi skupaj so tvorili glas, ki je bil še najbolj podoben glasu umirajočega človeka...

»In nisem se prej tega domislil,« si je rekel očitaje. Skoraj ga je bilo sram, da se je dal tako preslepiti. In pri tem ga je obšlo občudovanje do ljudi, ki so si to izmislili. Pred dva tisoč leti...

»In luči, ki so se bližale?« je vprašal nato. »Luči?« se je Branko začudil. Jel je hoditi po dvorani in gledati, toda nikjer ni našel sledov o kaki luči.

»To so morale biti halucinacije,« je čez nekaj časa rekel profesorju. »Glasovi, ki ste jih čuli, so vas tako zmedli, da ste potem videli že luči, ki jih nikjer ni bilo. Samo v vaši domišljiji...«

»Mogoče, pa skoraj ne bi verjel,« je zmi-gaval profesor z glavo, »mogoče.«

»Ali ste kaj zanimivega odkrili?« ga je Branko prekinil.

Profesor je prikimal in pokazal na pergamente, ki jih je imel v torbi.

»Nič drugega?« je skoro razočarano vzkliknil Branko. »In zaradi te malenkosti ste morali pretrpeti toliko strahu?«

Profesor se je nasmehnil. »Se če bi bil dobil dosti manj, bi bilo vredno tega strahu. In kje so ostali?« je vprašal nato.

»Gori čakajo. Vrniva se!« je nasvetoval Branko, ki mu je postalo že kar neugodno v mračni votlini.

»Še malo počakajva!« ga je zadržal profesor. »Vse to sem dobil v največji rakvi. Morda najdem še v malih kaj. Samo to bi pogledal. Saj jih ni dosti. V četrte ure pregledam vse.«

Branko mu ni hotel jemati dobre volje. Še celo pomagal mu je, da si se mu ni preveč ljubilo stikati po starih kamenitih krstah.

Ponekod nista nič našla, v nekaterih rakah pa so ležali rokopisi.

»Mislim sem, da sem se malo zmotil v svoji sodbi,« je čez nekaj časa rekel profesor. »Ta podzemeljska dvorana ni grobnica vseh kraljev, ampak samo enega. V grobovih, tu ob strani počivajo ali njegove žene ali pa njegovi najzvestejši podaniki. Najbrž bo veljalo drugo,« se je nasmehnil. »Toliko žena menda ni imel... Sicer bom pa videl, ko rokopise prečitam.«

Skoraj vse sta že obredla. Ostala je samo še velika kamenita gmota v kotu vhodu nasproti. Obrnila sta se tja.

»To pa je nekaj novega,« je rekel profesor. »Sam zlodej vedi kaj.«

Radovedno je stopil h kamnu.

Osemnajsto poglavje

V PRIČAKOVANJU

Mitja je med tem stražil zaklad, ki so ga bili prinesli iz svetišča. Janez in Nadja pa sta še zmeraj čakala na stenski polici pred vhomom v zakladnico, kdaj se profesor in Branko vrmeta. Postajala sta že nestrpna.

»Kaj le delata tako dolgo pod zemljo?« je nervozno vprašala Nadja.

Janez je skomignil z ramo. »Kdo ve! Morda sta res kaj novega odkrila. Sicer nam pa ne bi bilo treba. Kam bomo že s tem bogastvom!«

Nadja se je nasmehnila. Počasi se je navadila misli, da je neizmerno bogata in sama sebe ni razumela, kako se je mogla takrat, ko so prišli zakladom na sled tako razburiti.

»Malo še počakajva,« je menila. »Če ne prideta kmalu nazaj, pojdeva ven.«

Čakala sta še dokaj časa, toda Branka in profesorja ni bilo od nikoder. Zato sta se vrnila po rovih v svetišče in od tam k Mitji, ki je varoval votlino, kjer so imeli skrite svoje zaklade.

Nadja je jel počasi obhajati nemir. Branka in profesorja od nikoder ni hotelo biti. Dolgo časa je svoje razburjenje prikrižala, potem pa se ni mogla več premagovati.

»Pojdiva pogledat, kje sta ostala,« je rekla in potegnila Janeza za roko, ki je sedel na skali in zamišljeno kadil. Sla sta nazaj proti vhomu v podzemeljsko svetišče. Ze od daleč sta videla vhod v skali, ki jima je zija naproti kakor veliko žrelo.

Tedaj pa se je nenadoma stresla zemlja in zagrmelo je, da ju je groza stresla. Bilo je kakor bi se bil ves svet zamajal v temeljih. Jezero se je zapenilo in se zgrnilo v ogromen val, ki je šinil v višino, potem pa se je polegel in razlezel. In s strahom sta opazila, kako je začelo nenadoma jezero upadati!

(Dalje prihodníc)

Zenski vestnik

Naučite otroke varčevanja!

Med prvimi je dolžna mati, da vzgoji v otroku smisel za varčevanje in ga nauči spoznavati vrednost denarja, ki ga dobi pri raznih priložnostih. Nabavi mu puščico, v katero bo shranjeval svoje majhno premoženje. Ko je znesek dovolj velik, naj si otrok kupi zanj, kar resnično potrebuje. Večjim otrokom dajaj zdaj pa zdaj manjše vsote, da si sami nabavijo kakšne malenkostne potreščine. Tako jih boš navadila, da bodo sami začeli skrbeti za te malenkosti. Navadi jih, da si bodo zapisali vsak, tudi najmanjši izdatek. Nad temi izdatki pa vodi sama previdno in skrbno nadzorstvo.

Tako boš otroka navadila spoznavati vrednost denarja, ki ga ne bo zaoravljaj za nepotrebne reči. Zato bo vedel kasneje prisluzni denar pravilno obrabiti.

Tudi pri obleki, obutvi, knjigah in igračkah navajaj otroka k pažni varčnosti. Sam naj pazi na čistočo obleke in obutve, sam naj j ozvečer lepo spravi in drži v redu. Prav isto velja za knjige in igrače.

Daj otroku včasih priložnost, da kakšno svojo igračo, knjigo ali oblečko podari manj premožnemu tovarišu. S tem ga navajaš k ljubezni do bližnjega. Pri tem na moraš paziti, da si tvoj otrok ne bo domišljal, da je kaj več od njegovega ubožnega tovariša. V otroku ne smeš buditi egoizma.

Za kuhinjo

Ocvirkove pogačice. Umesi v testo 30 dek moke, pet dek sladkorja v prahu, dva rumenjaka, malo soli in toliko belega vina, kolikor ga testo potrebuje. Testo naj bo srednje mehko. Umešeno testo s prtičem pokrij in naj počiva četr ure. Med tem pa zmelj na strojčku 30 dek ocvirkov. Zmlete ocvirke malo popopraj in razdeli na tri enake dele. Zdaj testo razvaljaj v štirioglato krpo. Pomazi po testu eno tretjino ocvirkov, zloži skupaj od vseh štirih strani kakor če delaš listnato testo, pokrij in pusti četr ure počivati. Nato testo spet razvaljaj, pomazi z drugo črtino ocvirkov, zloži in pusti spet počivati. Tako napravi še v tretje. Nato testo bolj tenko razvaljaj, izreži v obodcem poljubne oblike, zloži na pekačo in speci. Pečica naj bo srednje vroča in je ne odpiraj vsaj deset minut, da pogačice med tem v pečici lepo vzhajajo. Tako pripravljene pogačice se listajo, kakor je pripravljeno s sirovim maslom, in so zelo okusne. Dobro so tople kakor hladne.

Fižol z makaroni. Pol kile fižola namoči zvečer. Drugi dan fižol pristavi z mrzlo vodo, in ko zavre, dodaj na tenke koščke narezane slanice (10 dek), malo osoli, in ko je fižol skoro že mehak, dodaj še četr kile drobnih makaronov ali povžkov, malo drobno narezane čebule, dva stroka stlačenega česna in sesekljan zelen peteršilj. Vse skupaj naj vre, da postanejo fižol in makaroni mehki. Daš kot samostojno jed na mizo. Jed ne sme biti ne pregosta, ne prerodka.

Krompirjev puding. Pol kile krompirja skuha v oblicah. Kuhani krompir olup in pretlači skozi sito. Pet dek sirovega masla, dva rumenjaka in žlico moke mešaj, da se zgosti. Nato primešaj sneg dveh beljakov, pretlačeni krompir in malo osoli. Posodo dobro pomazi s sirovim maslom, noter stres testo, razravnaj, posodo zapri in kuha v krogu eno uro. Kuhani puding zvrni na krožnik in daj s solato na mizo.

Krompirjeve pogačice. Pol kile v oblicah kuhanega in olupljenega krompirja pretlači skozi sito na desko. Dodaj 15 dek sirovega masla, 15 dek kuhanega masla ali masti, 15 dek moke in malo soli. Vse skupaj umesi v testo. Mesi pa dobro, da postane testo glad-

ko. Nato tenko razvaljaj. Polovico testa izreži z obodcem za krofe. Drugo polovico istotako izreži, le da izrežeš v sredini že z manjšim obodcem. Cele kolače pomazi z raztepenim jajcem, položi na vsak kolač po en izrezan kolač, malo stisni in na sredino v vdolbino nadevaj mesnati nadev. Nadev napraviš takole: Malo mesa zmelj na strojčku, dodaj malo prepražene čebule, malo popopraj in če je meso pregosto, primešaj žlico ali dve smetane ali mleka. Pogačice zloži na pomazano pekačo in speci. Daš z gobovo omako ali solato na mizo.

Špinačni zrezki. Pol kile špinače skuha v slanem kroupu. Kuhano ocedi, dobro otisni in drobno sesekljaj. Eno žemljo namoči v mleku, jo dobro otisni in pretlači skozi sito, nato primešaj k špinači. Dve dekli slanice drobno zreži in prepraži z malo čebule in zelenega peteršilja. Vse skupaj primešaj k špinači, in ko se zmes shladi, primešaj še eno jajce, osoli in dodaj še drobtin, da dobiš gosto zmes, iz katere oblikuj zrezke. Zrezke speci na vroči masti ali olju. Daš s solato za večerjo na mizo. Zrezke lahko pripraviš med kuhanjem kosila in jih zvečer spečeš.

Zelenjavo je boljše dušiti kakor kuhati. Varčevanje v kuhinji ne pomeni malo nakupiti, temveč vse porabiti in poskrbeti, da se nič ne pokvari. Zelenjavo je boljše dušiti kakor kuhati. Če se kuhanju ne moremo izogniti tedaj zelenjadne vode, ki ima mnogo različnih snovi in je često okusnejša od zelenjave same, ne zlivamo stran, temveč jo uporabimo za juhe in obare. Fižolova voda daje s koščkom masla in rezanci dobro juho. Svežen okus imajo zdrobovi cmoki, ki jih uporabimo v cvetačni vodi.

Kako pripraviti skuto za mazanje kruha. V času, ko je malo masla, nam daje skuta, ki ji dobro primešamo paradižnikovega soka, fino zdrobljene čebule, malo soli in kumne, obruseno mazilo za kruh.

Jabolčne lupine, ki smo jih posušili v pečici ali na ognjiščni plošči, dajejo, če jih omočimo in osladimo z medom, dobro tolo ali hladno pijačo, ki gasi želo in obenem pomirja. Priporočati jo je posebno, če slabo spiš.

Praktični nasveti

Če se opečeš, posuj opečeno mesto takoj in na debelo z moko. Moko pusti na rani vsaj eno uro. Bolečine bodo hitro minile in tudi mehurjev ne bo. Opečeno mesto potem pomazi z oljem in dobro zaveži, da ne pride znak zraven. Pri hujših opeklinah pa pojdi k zdravniku.

Sol se da za marsikaj uporabiti. Kadar likaš perilo in oglje nerado gori, posuj po oglju nekaj zrn soli, pa bo oglje takoj boljše zagorelo in dalo več vročine. — Če pečeš pečivo in je pečica prevročna, posuj v pečico malo soli in kolački se ne bodo sežgali. — Tudi zoper molje je sol. Obleko, preproge in drugo posuj z drobnim soljo, zavij v časopisni papir in shrani na suhem prostoru, da se sol ne more raztopiti. — Tudi srebrni jedilni pribor, če je postal temen, posebno od jajc, zdrgni s soljo, pa bo spet čist. — Če te boli vrat, raztopi žlico soli v mlačni vodi in grgraj, pa bodo bolečine ponehale. — Če te bole noge in jih imaš utrujene, vzemi solno kopel, noge potem še dobro zdrgni z brisačo, in utrujenost te bo minila. — Za pranje svilenih oblek je sol zelo priporočljiva. Ko opečeš svilen obleko in ko jo izpiriš, dodaj zadnji vodi žlico ali dve soli. Barva obleke bo bolj sveža in tudi blago bo bolj trdo kakor poškrobiljeno. Tudi svilene nogavice izperi v slani vodi. Lahko jih pustiš, ko so že izprane v čisti vodi, potem ležati pol ure v slani vodi. Vse lepšo in živo barvo imajo potem. — Kadar pereš čipkasta zagrinjala, jih izperi v slani vodi. Na pet litrov vode daš dve pesti soli. Zagrinjala bodo, kakor da si jih poškrabila. — Tudi slannati predmeti, kakor peharji, slama za brisanje čevljev, če jih opereš v slani vodi, postanejo kakor novi, seveda, če niso strgani. — Če se hlače ali obleka svetijo, tedaj zmoli krtačo v slani vodi in skrtači obleko. Ko obleko likaš, zmoli krpo v slani vodi in z njo likaš obleko. —

Ker moraš volneno obleko vedno likati s mokro krpo, sicer se blago sveti, zato vzemi slano vodo.

Zanimivosti

× **Zgodbice o slavnem ruskem maršalu Suvorovu.** Ruski maršal Suvorov je bil vojak, da mu ni bilo para, a bil je tudi nedosežen duhovitež in čudak. Spat je hodil po navadi ob 6. zvečer in je vstajal ob 2. zjutraj. Budnice nikoli ni dal trobiti, temveč je vsako jutro, kadar je prišel čas, stopil iz svojega šotora in trikrat zapel kakor petelin. Mož je mnogo pil in njegov priložnik je moral vsak večer, kadar je videl, da ga ima Suvorov že polno mero, pristopiti k njegovim mizi in reči: »Maršal Suvorov vam ukaže, da prenehate piti!« Maršal je na te besede zmerom vstal od mize in dejal: »Maršala Suvorova je treba ubogati!« Ena izmed najbolj duhovitih pa je tista, katere se je nekoč iznebil, ko je v družbi grajal dva izmed generalov. Rekel je: »General Kamenskoj pozna vojno, ampak ona njega ne pozna; jaz je ne poznam, ampak ona me dobro pozna. Najhujša pa je z generalom Saltikovom. On vojne ne pozna, ona pa njega tudi ne.«

× **Prastare kosti in zobje.** V kamnolomu v Gardelegenu v Nemčiji so našli nedavno na zelo zanimivo prazgodovinsko najdbo. V votlini, napolnjeni s peskom in glino, so našli zobe in kosti temne barve. Starinoslowski zavod vseučilišča v Halleju je takoj odredil odkopavanje in dal prepeljati v Halle mnogo več glin, iz katere so previdno pobrali vse zobe in kosti. Izkazalo se je, da gre za ostanke najstarejših sesalcev na nemških tleh.

× **V Angliji je 1.200.000 vojakov pod orožjem.** Listi poročajo, da je Anglija doslej mobilizirala 1.250.000 vojakov. Na bojišče v Franciji je poslala razen znatnega števila vojaštva tudi 25.000 tankov in motoriziranih vozil.

× **Nemci so sami potopili svoje ladje.** »New York Times« poroča iz Paname: »Angleška križarka »Dispatch« je 24. oktobra srečala ladjo »Friedrich« v Karibijskem morju. Ladja je plula brez luči. Kapitan križarke je vprašal kapitana na »Friedrichu«, zakaj vozi brez luči. Nemeč je odgovoril, da so svetilke pokvarjene. Tedaj je angleška križarka pozvala ladjo, naj se ustavi, toda ta se ni pokorila. Kapitan je izjavil, da stroj ne deluje. Na ponovni ukaz pa se je ladja ustavila. Nekaj moč z angleške križarke je prešlo na nemško ladjo, kjer so našli posadko kakih 40 moč, ki so se zbrali okoli čolnov. Angleški mornarji so jih pozvali, naj se odstranijo od čolnov, a Nemci tega niso hoteli storiti. Nato se je prikazal nemški kapitan in povedal angleškemu oficirju, da je v ladjo že spuščena voda in da se bo kmalu potopila. Tedaj so Angleži zapustili ladjo, a tudi nemška posadka je šla v rešilne čolne. Ladja »Friedrich« se je potopila s 30.000 sodi petroleja, ki ga je naložila v Tampicu«. List pristavlja, da je njeno posadko vzel angleška križarka na krov, potem pa so jo internirali na Jamaiki.

× **Z ananasovim sokom izboljšane klobase.** V Ameriki so izboljšali na zanimiv način klobasice, ki jih imajo tam zelo radi. Po nekem novem postopku dobe klobasice poseben okus, če jih takoj po izdelavi pomočijo v ananasov sok, ki čisto omešča staničje. Okus po ananasu odstranijo nato s posebno kopeljo.

VELIKA
BLAZNIKOVA
PRATIKA
je izšla
1940

RADIO LJUBLJANA

od 12. do 19. novembra.

Nedelja, 12. novembra: 8: Lahka glasba na harmoniki (Ivan Magister). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 10: Tijardović: Mala Floramy (skrajšana opereta, plošče). — 11: Vesel dopoldanski koncert. Svetozar Banovec, Janko Vekoslav in Kmečki trio). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert (Vanda Zihnerlova in radijski orkester). — 17: Kmetijska ura: Kmetijsko knjigovodstvo in izboljšanje obrata (inž. Rado Lah). — 17.30: Ljubljanski pevski jazzkvartet in Cimermanov kvartet. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Krmarijem mladega rodu (dr. Ozvald Karel iz Ljubljane. — 19.40: Objave. — 20: Češka plesna glasba (plošče). — 20.30: Domači koncert (Poldka Zupanova, Vida Rudolfova, Mirko Armič, Andrej Jarc in radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Valčkova ura (plošče).

Ponedeljek, 13. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov. — 12: Vojaške godbe (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Zdravstvo (higijena) mladostne dobe: Splošna ali osebna priprava za življenje. (dr. Anton Breclj). — 18.20: Iz Bachovih del (plošče). — 18.40: Od devinskega servita do svetokriškega kapucina (dr. Jože Lovrenčič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Kaj so Jugoslovenci dali svetu. — 19.40: Objave. V 19.50: Zanimivosti. — 20: Zabavni koncert (Štefanija Vuk-Frankovska, prof. Pavel Šivic — spremljava in radijski orkester). — 21.30: Dvorak: Ameriški kvartet v F-duru (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Šramel »Škrjanček«.

Torek, 14. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura: Nenavadne šole v Švici, Alžiru, na Laponskem (Niko Pirnat). — 12: Po svetu (glasbene slike; plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Spored slovenske glasbe (Mirko Armič in radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Priljubljeni napravi (plošče). — 18.40: Vera zaneta usodnost (Fran Terseglav). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Mihajlo Grbič ob priliki 40letnice smrti (dr. Nikola Radovičič). — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Pevski koncert Delavskega glasbenega društva v Ljubljani. — 20.45: Operetna glasba (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški dueti (Mezgotits in Hebein).

Sreda, 15. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Koncertni plesi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Mandoline in balalajke (plošče). — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura: a) Zakaj sem postal profesor (ravnatelj Ivan Dolenc). b) Kaj pravi znanost in tehnika (prof. Miroslav Adlešič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Senjani kot književniki (Dinko Hudoba). — 19.40: Objave. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanske opere (v I. odmoru glasbeno predavanje — ravnatelj Ukmar, v II. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 16. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Ljudski plesi in napravi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Šramel »Štirje fantje«. — 14: Poročila. — 18: Ra-

dijski orkester. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Ministrstvo za telesno vzgojo naroda. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 21.10: Slovanska klavirska glasba (profesor Škerjanc). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 17. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Plošče. — 11: Šolska ura: O bolgarski mladinski književnosti (Vekoslav Bučar). — 12: Naše pesmi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 18: Ženska ura: Obiski pri tovarniških delavkah (Marija Kovačeva). — 18.20: Bolgarske pesmice (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Martinovanje med Slovenci (Viktor Pirnat). — 19.40: Objave. — 19.50: Predavanje SPD. — 20.15: Rezervirano za prenos. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahkih nog naokrog (plošče).

Sobota, 18. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Plošče. — 12: Vesele plošče. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Vesele plošče. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: a) Dr. Magajna: Racko in Lija, 7. branje (bral bo avtor sam). b) Ciciban v zvočnih slikah (članice narodnega gledališča). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Jonkovič-Mirjevski ob 125letnici njegovi smrti (dr. Dimitrije Kirilović). — 19.40: Objave. — 20: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Vombergar Jože: Pač pa smo takšni (pisan večer; izvajali bodo člani radijske igralske družine). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

MALI OGLASI

Naslovi inšertov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

ZDRAVSTVENE IN POUČNE KNJIGE

Dr. Holänder: Zablode ljubavnega življenja, 20 din. Kako se žena obvaruje spočetja nosečnosti, 42 din. Svetovalec dekletom za poroke, 35 din. Spolne bolezni, 38 din. Kako se dopadeš ženskam ali moškim, 30 din. Spisovnik ljubezenskih pisem, 30 din. Knjiga lepega vedenja, 32 din. Recepti za negovanje ženske lepote, 28 din. Meščanska kuharica, 40 din. Velika sanjska knjiga z vedeževanjem iz kart, loterijo in astrologijo, 66 din. Hiromantija-vedeževanje z dlani, 32 din. Čarobniška vedeževanja, 38 din. Čudeži hipnotizma, 35 din. Razpošilja po povzetju Šaufer. Maribor. Krekova 6.

POSOJLO NA VKNJIZBO

hiš v mestih, kmečka posestva po 6 odstotnih obrestih na dolgoročno odplačilo nabavljamo, prodajamo hiše, posestva, gostilne itd. Realitet, Vlaška 2. II., Zagreb. Za odgovor je priložiti 3 din v znakah.

NOVOST!

SAMO
DIN 49.50

št. 62.300 Anker-ura
pravi švicarski stroj
Dobra kvaliteta, leg
kromiran okvir
s plemenito garancijo

Din 49.50

št. 62.301 ura
osvetljenimi kazalci
in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki
vam ga pošlje na
stanj in poštne
prosto

H. Suttner

Ljubljana 6
Lastna protokolirana
tovarna ur v Švic.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašice. —
Vsa kmetovalca si lahko
hitro in s malimi stroški
zredijo svoje prašice. Zado-
stuje še 1 zavitek za 1
prašica ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din,
4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Ena naša umetna esenca
Mostin si lahko vsakdo s
malimi stroški pripravi
izborna, obstojna in zdra-
vo domačo pijačo. Cena
1 stekl. za 150 litrov din
20.—, po pošti din 35.—,
2 steklenici po pošti
din 55.—, 3 steklenice po
pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo s
gornjo silko in ga prodaja za kranjski del Slove-
nije drogerija KANC, Ljubljana, židovska ul. 1 a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo
drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.

Ali se hoče- te svojega **REVMATIZMA, PROTINA** osvoboditi?

Trganje in zbadanje po udih in sklepih, otekli udeji, skrivijene roke in noge, trganje, zbadanje in ščipanje po raznih delih telesa, pa tudi slabosti oči so čisto posledica revmatizma in bolečin v kosteh katere je treba odpraviti, ker se sicer bolečine še stopnjujejo.

NUDIM VAM

zdravilno, sečno kislino razkrajajoče, pre-
snovo tvarin in izločevanje pospešujoče
domače zdravljenje s pitjem,
ki se na umeten način povsem naravno pri-
pravlja po nekem blagodejnem zdravilnem
vrelcu, ki ga nudi dobrotna mati narava v
blagor bolujočemu človeštvu.

Pišite mi takoj in povsem brezplačno do-
bite poučno razpravo.

Zbiralno mesto pošte: Ernst Pasternack, Berlin S. O., Michaelkirchplatz
Nr. 13, Abt.: H. 286.

